ANEKDOTEN BUKH :

M. Kukilshteyn

•

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

אנעקדאטען בוך.

220 שעהנע וויטצען זעהר סאטיריש צום לאכען.

— פון —

מ. קונקילשטיין.

היברו פאבלישינג קאמפאני
52-50 עלדרידזש סטריט, ניו יארק

HEBREW PUBLISHING COMPANY,
50-52 Eldridge St., New York.

1643.

אנעקדאטען
*** בוך. ***

220 שעהנע וויטצען

זעהר סאטיריש צום לאכען.

— פון —

מ. קונקילשטיין.

היברו פאבלישינג קאמפאני

52-50 עלדרידזש סט., ניו יארק.

HEBREW PUBLISHING CO.

50-52 ELDRIDGE ST.

NEW YORK.

1) דיא אידענע אונד ר' מאיר בעל הנס.

בייא איין אידענע האט מען גיגנב'עט א פאטשיילע, איז זיא צו געגאנגען צו ר' מאיר בעל נס פושקע אונד האט אריין געווארפען א רובל, זיא זאל געפינען דיא פאטשיילע; זיא איז געשטאנען א שעה בייא דער פושקע אונד האט געווארט ר' מאיר זאל איהר אוועק געבען דיא פאטשיילע, אונד ר' מאיר האט אלץ ניט אוועק געגע־בען, רופט זיא זיא זיך אפ: וואס וועט זיין ר' מאיר אדער ניט מיר אוועק דיא פאטשיילע אונד ועז ניט טא ניט מיר אוועק דעם רובל צוריק.

2) דער דאקטאר אונד דיא מתים.

א דאקטאר פון שפיטאל האט געפרעגט בייז פעלדשער „וואס מאכען דיא קראנקע? פינף זיינען געשטארבען — האט דער פעלדשער געענטפערט—אוי וויי!— האט דער דאקטאר געזאגט — פון זעקס קראנקע זיינען פינף געשטארבען!! דער זעקסטער האט ניט געוואלט נעהמען אייערע רפואות — האט דער פעלדשער גע־ענטפערט.

3) א אידענע האט אפגענארט ר' מאיר בעל הנס.

א אידענע האט פארלארען עפעס א זאך, האט זיא צוגעזאגט אויף ר' מאיר בעל הנס אויב זיא וועט דאס געפינען, דער נאך האט זיא דאס געפונען, איז זיא צוגעגאנגען צו ר' מאיר בעל נס פושקע אונד האט געזאגט: „ר' מאיר איך האב דאס געלאכט".

4) דער דאקטאר אונד דער זייגער מייסטער.

א דאקטאר איז גלייך צו א זייגער מייסטער, אז עס ווערט קאליע א זייגער גייט מען צו א זייגער מייסטער ער זאל פאררעכטען, אונד אז עס ווערט קאליע א מענש נעהט מען צום דאקטאר ער זאל פאררעכטען, נור דאס איז דער אונטערשייד צווישען זייאביידען: דער זייגער מייסטער קען פאררעכטען איין אלטען אונד קיין נייעם קען ער ניט מאכען, אונד דער דאקטאר איז פאר קערט, קיין אלטען קען ער ניט פאררעכטען נאר איין נייעם מענשען קען ער קראנק מאכען.

5) דיא צווייא דינער.

א דינער האט געפרעגט זיין קאמעראד: וויא געהט דיר ברודער בייא דיין

נייעם הערין ? מיר קלאפען דיך איינע דיא אנדערע דיא רעק—האט ער געענטפערט נור דער אונטערשייד איז, איך קלאפ זיין ראק, ווען ער איז אויסנעטאן, אונד ער קלאפט מיין ראק, דאן אז איך טראג איהם.

6) דער הינקעדיגער אונד דער בלינדער.

א הינקעדינער אויף איין פוס האט בעגעגינט א בלינדען אויף איין אויג, האט דער בלינדער געפרעגט דעם הינקעדינען „וויא געהט דאס ברודער ? אט וויא דוא זעהסט !—האט געענטפערט דער הינקעדינער.

7) דער מחבר אונד דער גביר.

א מחבר האט אריין געטראגען זיין ספר צו א גביר, האט דער גביר ניט געד נומען, ער האט געזאגט „איך האב גענוג ספרים" ; נעהמט איהם—האט דער מחבר געבעטען—ער וועט אייך צו ניץ קומען, איהר וועט איהם אוועק שטעלען לעבען אייערע ספרים וועלען דיא מייז איהם עסען וועלען זייא דערווייל ניט עסען יענע ספרים ; ניין ! — האט דער גביר געענטפערט, מיינע מייז האבען נור האלט גוטע, זייא עסען נים קיין שלעכטע.

8) דיא דינסט אונד דיא ווירטהין.

א דינסט האט דער לאננט דיא ווירטהין א טעלער זופ, אוועק שטעלענדיג האט זיא אויסגעגאסען דיא זופ אויף דיא ווירטהינס קלייד, האט דיא ווירטהין אָנ־ געהויבען זייער צו שרייען : שרייט ניט — האט דיא דינסט געזאגט — עס איז דאָ נאָך זופ.

9) דער מאַנן אונד דיא ווייב.

איינער איז געווען קראנק, האט ער צונערופען זיין ווייב צו זיך אונד האט איהר געזאגט : „איך בעט דיר מיין ווייב, אז איך וועל שטארבען זאָלסטו ניט נעהמען אונזער שכן פאר א מאנן, ער איז מיר פון אייביג אָן א שונא" ; זאי זיכער מיין מאנן— האט זיא איהם געענטפערט, איך וועל איהם ניט נעהמען, דען איך האב שון לאנג אפגערעדט מיט איין אנדערין.

10) דיא ווייב אונד דער מאַנן.

איין פרוי איז געווען קראנק, האט זיא צוגערופען איהר מאנן אונד האט איהם

נעזאָגט: „איך בעט דיר, מיין מאַנן, אז איך וועל שטאַרבען זאָלסטו נעהמען מיין שוועסטער פאַר א ווייב“; לאָז נור האַלטען דער ביי—האָט דער מאַנן געענטפערט— איך וועל שוין וויסען וואָס צו טהאָן.

11) דיא גיליבטע פּאַר פאָלק.

איינער איז אוועק געפאָהרען האנדלען אין א ווייטע שטאָדט, האט ער געד שריבען א בריף צו זיין ווייב: „דוא זאָלסט גאַר ניט זאָרגען מיין ווייב איך פאַרדין דאָ ב״ה גאַנץ גוט, מעהר ניט וואָס בייא מיר נעהט אוועק הוצאות וואָס דוא ביסט ניטאָ“ „דוא זאָלסט גאַר ניט זאָרגען מיין מאַנן—האָט זיא איהם אָפּגעשריבען—וויפיעל בייא דיר נעהט אוועק וואָס איך בין ניטאָ, פאַרדין איך אין צווייען וואָס דוא ביסט ניטאָ.

12) דער בעל תשובה.

איינער איז אמאָל נכשל געוואָרען אין איין עבירה פון איין אשת איש, איז ער אוועק צום רבין בעטין א תשובה, האָט איהם דער רבי גינעבין א תשובה ער זאָל א יאָהר נאָך אנאנד פאַסטען מאָנטיג אונד דאָנערשטאג, ניין רבינקע — האָט ער געזאָגט—פאסטען קען איך ניט: „נוא זאָלסטו שלאָפען אויף דער ערד א חדש נאָך אנאנד“; ניין רבינקע—האט ער ווייטער געזאָגט—שלאָפען אויף דער ערד קען איך ניט: טאָ וואָס דען ווילסטו? — האט דער רבי בייא איהם געפרעגט — איך וויל צו דיא ווייביל—האָט ער איהם געענטפערט.

13) דער שניידער.

איינער האט געגעבען א שניידער אויפנייען א ראָק, האָט ער איהם געזאָגט: „זעהט איך בעט אייך איהר זאָלט איהם אויפנייען מען זאָל ניט לאַכען פון איהם“; זייט רוהיג—האָט דער שניידער געענטפערט — מען וועט שוין גאַר ניט לאַכען, איך וועל אויפנייען, אז מען וועט דאַרפען וויינען אויף איהם קוקענדיג.

14) דער חזן.

איינער פון דיא באַריהמטע חזנים א גרויסער בעל תאוה, איז אמאָל געקומען אין א קרעטשמע אונד דאָרטען איז געוועזען א יונגע ווייביל זעהר א שיינע אונד דער מאַן איז געוועזען איין אלטער; דער חזן האָט זיך אָפּגעשטעלט אין קרעטשמע אונד בייא דער נאַכט האָט ער געוואָלט מאַכען א געשעפט, האָט דער אלטער א הוסט

געטהאָן, האט ער געבאך נעמחט אפציהען צוריק אונד איז גלייך אוועק געפאהרען, אין א פאר חדשים ארום איז ער ווייטער געפאהרען לעבען קרעצמע זאגט ער מען דארף אריין אין קרעצמע זעהן וואס מאכט דיא ווייביל, ער איז אריין אונד זעהט דיא ווייביל, פרעגט ער בייא איהר וואס מאכט איהר ? וואס מאכט אייער מאנן ? מיין מאנן האט שוין אפגעמאכט—האט דיא ווייביל געענטפערט—ער איז שוין עליו השלום ; אוי ווי ! — האט דער חזן געזאגט — אייער מאנן איז געשטארבען ! איהר ווייסט מיר איז נאך דאמאלסט זיין הוסט ניט געפעלען געוועזן.

15) אַ אינגיל מיט'ן צודראַפּעטין שטערין.

א אינגעל איז געקומען אהיים צו דראפעט דעם שטערין, מיט וועמען האסטו זיך דאס גיהרגעט ?—האט דער פאטער בייא איהם געפרעגט — איך האב זיך אליין א ביס געטהאן אין שטערין—האט דער אינגיל געענטפערט—וויא האסטו דאס גע־קענט דערלאנגנען מיט'ן מויל דעם שטערין—האט דער פאטער איהם געפרעגט—איך האב זיך געשטעלט אויף א ביינקעל—האט דער אינגעל געענטפערט.

16) אַ שאלה פון אַ בעל עגלה.

א בעל עגלה האט געפרעגט דעם אנדערן בעל עגלה : אז ער זאגט אפ שבת דעם גאנצען תהלים צו דארף ער דער נאך זאגען „ברכי נפשי" ? דוא ביזט שוין דרייסיג יאהר א בעל עגלה—האט איהם דער אנדערער געענטפערט—אונד דוא ביסט נאך ניט געניט ! אז דוא פיהרסט א גאנצען וואגען זעגעכץ דארפסטו רען ניט שמירען דיא רעדער ?

17) דיא דאַמע מיט דיא שטיקעל זיידינס.

א דאמע איז אריין אין א קראם קויפען סחורה, האט זיא דערזעהן א גוטע שטיקיל זיידינס האט זיא דאס שטילערהייט צוגענומען אונד האט ארונטער געלייגט אונטער'ן מאנטעל אונד האט שוין גענומען ארויסגעהן, דער קרעמער האט דאס גוט באמערקט, רופט ער זיך אפ צו איהר : „מאדאם איך קען פאר דעם פרייז ניט ניט לאזען" ! אונד איך קען טייערער ניט געבען -- האט זיא געענטפערט—אונד האט אוועק געלייגט דיא שטיקיל זיידינס צוריק.

18) דער נשרף.

איין אָרעמאַן איז ארומגעגאנגען קלייבען נדבות ער האָט געזאָגט אז ער איז א נשרף, האָט בייא איהם איינער געפרעגט: וואו איז אייער כתב אז עס איז אמת אז איהר זייט א נשרף? דען א נשרף האָט דאָס רוב א כתב פון א רב אז ער איז באמת אָפּגעברענט געוואָרען: בעת עס איז געוועזען דיא שרפה — האָט דער אָרעמאַן געענטפערט— איז דער כתב אויך פאַרברענט געוואָרען.

19) דער מתנגד.

חסידים האָבען אמאָל געמסרט פאר׳ן רבין, אז איינער א מתנגד לאַכט פון חסידים; „טרייבט איהם ארויס״, האט דער רבי געזאָגט; זאָגין זייא, אָבער דער מתנגד שטעהט אין דרויסען — זאָגט דער רבי, טאָ נעהמט איהם אריין אין שטוב אונד טרייבט איהם ארויס.

20) אַ מאַנן מיט צווייא ווייבער.

איינער האט גענומען צווייא ווייבער האָט מען איהם איבערגעגעבען אין גע־ריכט, האָט דער שופט געפרעגט בייא איהם „פאר וואָס האָסטו גענומען צווייא ווייבער?״ האָט ער געענטפערט, פריהער פלעגט מיר דיא ווייב שטענדיג שלאָגען, אונד איצט שלאָגען זייא זיך איינע מיט דיא אנדערע.

21) דער ישובניק מיט ר׳ ישמעאל׳ן.

א ישובניק האָט געקויפט א סידור, האָט ער גענומען זאָגען פון פאָרינט אין דאווגען: ר׳ ישמעאל אומר וכו׳ האט ער שיער ניט אויס געבראָכען דיא ציינער זאָ־גענדיג דיא ווערטער (מיא קלאפט אונד מיא פאָרט) (מכלל ומפרט), איז ער זעהר אין כעס געוואָרען אויף ר׳ ישמעאל׳ן וואס ער האָט געמאכט אזעלכע ווערטער, אונד האט אוועקגעגעבען דעם סידור איין בינדער אונד האָט פארזאָגט דעם איינבינדער ער זאָל ר׳ ישמעאל׳ן ארויסוואַרפען פון סידור, ער וויל איהם ניט קענען; דער איינ־בינדער האט גענומען בייא איהם דעם סידור אונד האט געזאלעוועט ארויס צו וואר־פען דיא בלאט אין גאנצען, האָט ער ארויסגענומען דיא בלאט אונד האָט איהר אריין געשטעלט אין „ויתן לך״ לעבען אמר ר׳ יוחנן, ער האָט איהם אָפּגעבראַכט דעם סידור, דער ישובניק האָט אקוק געטהאָן ר׳ ישמעאל איז נימאָ, גוט! שבת צו

נאנם ער האָט גענומען זאָגען „ויתן לך״ ער געפינט ר׳ ישמעאלין לעבען „אמר ר׳ יוחנן״, האָ האָט ער אָנגעהויבען צו שרייען, דוא ביסט ווייטער דאָ! ביידען ארויס ר׳ יוחנן ארויף!

22) אַ קלוגער ענטפער פון איין הערר צו אַ דאַמע.

איין הערר איז געוועזען אויף א באַל האָט ער דאַרטען געבעטען א דאמע צו טאנצען מיט איהר, די דאמע איז געוועזען בייא זיך זעהר אָנגעצווינגען האט דאָס איהר זעהר פאַרדראָסען אזוי הערר זאָל איהר אָנמוטען זיא זאָל מיט איהם טאַנצען, רופט זיא זיך אָפּ צו איהם פאַר אלעמען אין די אויגען „איך קען זייא געבען מיין דינסט זייא זאָלען מיט איהר טאַנצען״; ווען אזוי—האָט ער זיך אָפּגערופען—טאָ פערצייהען זייא מיר, דען איך האָב נים געוואוסט, איך האָב געוואָלט פון אָנפאַנג נור טאַנצען מיט א דינסט האָב איך גערעכענט אז זייא זיינען די דינסט אונד זיא איז די ווירטין.

23) איבערגעגעסען זיך מיט אפיקומן.

עס איז געוועזען איין אַלטער מאַן וואָס ער איז אויף זיין לעבען קיין מאָל ניט קראנק געווען, ער איז געוואָרען אכציג יאָהר איז שוין געקומען זיין צייט צו פאָהרען אהיים איז ער געוואָרען פאר דעם קראַנק, איז געקומען צו איהם איינער גיוואָר ווערין אונד האָט בייא איהם געפרעגט „וואָס איז דאָס אייך״? „איך האָב זיך איבערגעגעסען מיט אפיקומן״ — האָט דער אַלטער געענטפערט—וואָס הייסט איהר האט זיך איבערגעגעסען מיט אפיקומן? האָט איהם יענער געפרעגט — וואָס פאַר שטעהט איהר נים האָט דער אלטער געזאָגט — איך האָב אויף מיין לעבען אויפגע־געסען אכציג אפיקומן׳ס נוא וויפיעל איז דער שיעור.

24) איין אַנטוואָרט פון אַ קלוגע כלה.

אַ מיידיל האָט געפרעגט בייא די אנדערע „שוין לאַנג אז דוא ביסט א כלה״? --האָט די כלה געענטפערט—שוין צווייא יאָהר ביז 120 יאָהר.

25) א סאָלדאַט אַ העלד.

אַ סאָלדאַט האָט זיך אמאָל באַריהמט ער האָט אין שטרייט א פראנצויז אָפּגעהאַקט די פיס; פאר וואָס האסטו איהם נים אָפּגעהאַקט בעסער די קאָפּ;

האט איינער איהם געפרעגט—„איך האב איהם שוין געפונען אין א קאפ" — האט דער סאלדאט געענטפערט.

26 דער רב מיט דעם משוגענעם.

אין א שטעדטיל איז געווען א משוגענער זעהר א קלוגער, דער רב פון שטעד־טיל פלעגט ליב האבען מיט איהם צו פארברייננען, אמאל זאגט דער רב צו איהם „וואס פעהלט דיר, וויא דו נייסט נייסטו, וויא דוא ביסט אנגעטאן איז פאר ד־יר גוט, ווענמען דוא זירעלסט אן איז פארפאלען" ; מען קען ניט זאגען — האט דער משוגענער געענטפערט — דיא משוגעת איז גאנץ גוט, מעהר ניט עס איז שלעכט וואס דיא קינדער לויפען נאך אין גאס, איהר ווייסט רבי פאר אייך וואלט דאס געפאסט, פאר אייך וואלטען דיא קינדער דרך ארץ האבען.

27) דער שידוך.

איינער א גרויסער פראסטאק האט געוואלט נעהמען א ווייב, אונד וויא ער איז געווען א פוסטע זאך האט ער געוואלט אויס האקען א גרויסארטיגען שידוך, איז געקומען צו איהם א שדכן אונד זאגט : איך האב פאר דיר זעהר א גוטען שידוך מיט א ווייביל זעהר א שעהנע אונד א קלוגע אונד מיט געלט א סך, נור זיא האט א קליינעם פעהלער, עס טרעפט איינמאל אין דרייא יאהר אז זיא ווערט משוגע אויף א קליינע צייט ; איהר קאנט ריידען דעם שידוך — האט דער חתן געענטפערט ;— ניין — האט דער שדכן געזאגט — איצט קען מען דאס נאך ניט ריידען, מען דארף ווארטען ביז זיא ועט משוגע ווערען, דען איצט קען מען קריגען פון איהר מיט א שטעקען פאר אזא פארשלאג.

28) דער משוגענער.

א משוגענער האט דערצעהלט, אז ער איז געוועזן ביין גלח האט ער בייא איהם געגעסען זעהר א גוטען מיטאג ; וויא אזויא האסטו דאס געמאגט עסען ביין גלח ?—האט בייא איהם איינער געפרעגט ; — מעגט איהר מיר גלויבען — האט דער משוגענער געענטפערט—אז דער גלח אליין האט אויך געגעסען.

29) א צווייטער משוגענער.

א משוגענער איז ארומגעגאנגען איבער דיא הייזער, האט איהם איינער גע־

אנם: וואס איז דאס פאר א פלאן צו נעהן אין דיא הייזער, נעהם בעסער א וו״ב מיט טוויזענד רוביל—האט דער משוגענער נעענטפערט—אזא פרוי וואס האט טוויזענד רוביל אונד ווענט וועלין מיר נעהמען איז זיא דאך מעהר משוגע וויא איך, טא פאר וואס זאל איך נעהמען אזא משוגענע?

30) נעשטעלט אַ ליכט.

צווייא מיידליך זיינען נעגאנגען אין נימנאזיום א אידישע מיט א קריסטליכע, האט דיא אידעשע אויסגעהאלטען דעם עקזאמען אונד דיא קריסטליכע ניט, האט דיא קריסטליכע אָנגעהויבען צו טענה'ן „פאר וואס קומט דאס מיר, איך האב דאך געשטעלט א ליכטיל צו דיא סוואטאיא מאריא איך זאל אויסהאלטען דעם עקזאמען״ האט נעזאגט דיא אידעשע מיידעל, „איך האט אויך נעשטעלט א ליכט״ וויא קען דאס זיין — האט דיא קריסטליכע צו איהר נעזאגט — דוא ביסט דאך א אידעשע? פארשטייסטו, האט דיא מיידיל נעענטפערט, איך האב נעשטעלט א ליכט אויפ'ן טיש אונד האב נעלערנט פאר איהר.

31) דער ישובניק מיט דעם שדכן.

איינעם א ישובניק האט נאט נעהאלפען אונד ער איז געוואָרען א נגיד, ער האט נעהאט א זוהן חתונה צו מאכען, איז נעקומען צו איהם א שדכן ריידען איהם א שידוך מיט נאך א ישובניק, וועלכער האט נעוויינט נים וויט פון איהם; דער ישובניק דער נגיד איז נעוואָרען זעהר אין כעס אונד האט נעחאפט א שטעקען אונד האט אָנגעהויבען צו שרייען צום שדכן: „יונגאץ; איך וועל דיר צוברעכען דיינע ביינער, וויא האסטו דאס א העזה צו קומען ריידען מיר א שידוך מיט א ישובניק? ארויס פון מיין שטוב״! דער שדכן האט זיך ניט נעלאזט בעטען אונד איז גלייך ארויס; ער האט נעווארט א פאר וואכען אונד איז ווידער נעקומען צו דעם ישובניק מיט א שידוך, ער האט איהם דערזעהן האט ער אָנגעהויבען צו שרייען: „דוא ביסט ווידער דאָ מיט אזעלכע שידוכים? ניין—האט זיך אָפגערופען דער שדכן—איך האב איצט פאר אייך א שידוך, וואס איהר וועט זיין זעהר צופרידען; מיט וועמען איז דאס? — האט דער ישובניק נעפרענט—מיט דעם אמשטערדאמער רב — האט דער שדכן נעענטפערט — „ער האט א טאָכטער א זעלטענע, א יפת תואר, א חכמניות, אונד א גרויסע געלערנטע, אונד ער נים איהר איינינע טויזינד רוביל נדן״; דעם ישובניק איז דיא זאך זעהר נעפעלען נעוואָרען; ער פרענט דעם שדכן האט איהר

שוין דאַרט נערעדט ? „נעוויס" — האָט דער שדכן געענטפערט ; נוא וואָס פאַר א תשובה האט איהר דאַרטען נעהאט ? פארשטעהט זיך — האָט דער שדכן נעענט־פערט--איך האב פון דאַרטען נעהאט אזא תשובה, וויא איך האב דאמאָלסט נעהאט פון אייך.

32) פון וואַנען נעהמט זיך דער דלות.

א דאָרף מאַן א קרעצמער האָט נעפרעגט אמאָל זיין ווייב : „פון וואנען נעהמט זיך בייא אונז דער דלות ? דאכט זיך, אז א פויער נעהמט א קוואטירעל בראנפין ניסט מען איהם אָן א האלבע מיט וואסער אונד נאָך א קוואטיריל שרייבט מען איהם צו אויפ'ן וואנט, טאָ פון וואנען נעהמט זיך בייא אונז דער דלות ? פאר־שטעהסטו—האָט זיא איהם נעענטפערט—דיא קוואטיריל וואָס מען שרייבט צו אויפ'ן וואנט דאַרטען ניסט מען דאָך נים קיין וואסער, דערפון איז דער דלות.

33) עס איז צופיעל מכות היינטיגען יאָהר.

א ישובניק האָט נעזאָגט אמאָל דיא הגדה מ'ט זיין זוהן, איז נראָדע נעווען אין דער הגדה א בלאט פון סליחות ; האָבען זייא נעזאָגט כסדר : אלו עשר מכות שהביא הקב"ה על המצרים במצרים ואלו הן : אשמנו, בגדנו, גזלנו וכו', רופט זיך דער זוהן : „טאטע עפּעס היינטיגען יאָהר איז מעהרער מכות וויא פאר א יאָהרען ?" „פארשטעהסטו מיין זוהן—האָט דער פאָטער נעענטפערט—היינטיגער יאָהר איז נע־ווען איין עבור יאָהר."

34) דיא שכונה איז אין גלות.

איין חסיד איז אמאָל אריין צו דעם אנדערן, האָט ער איהם נעפונען זעהר טרויעריג, פרענט ער איהם : וואָס ביסטו אזוי טרויעריג ? „דיא שכינה איז אין גלות"—האָט איהם דער אנדערער חסיד נעענטפערט—אונד ער אליין וואָס איז ?—האָט דער חסיד נעפרענט—פאר איהם זאָרגסטו גאָר ניט ?—ער איז א מאנסביל—האָט ער נעענטפערט—אויף א מאנסביל איז ניט אזא רחמנות, אויף איהר איז נעבאך יא א רחמנות.

35) דיא אידענע מיט דיא קלאַטקע.

א אידענע האָט נעדאַרפט אריבער נעהן איבער א טייך, איז נעווען א שמאָלע

קלארקע; האָט זיא צוגעזאָגט אז זיא וועט אריבער נעהן בשלום וועט זיא אריינ־וואַרפען צוואַנציג קאָפּ' אויף ר' מאיר בעל הנס, וויא עס האָט געהאַלטען ביין סוף איבער געהן, האָט זיא חרטה געהאַט אונד זאָגט: צו וואָס דאַרף איך איהם געבען צוואַנציג קאָפּיקעס; אין דעם האָט זיך דיא קלאַרקע אָנגעהויבען צו שאָקלען רופט זיא זיך אָפּ: „איך לאַך דאָס אונד ער שטופּט זיך שוין."

36) אַ לוח אַ ווייב.

איינער פלעגט שטענדיג קוקען אין ביכער, רופט זיך אָפּ זיין ווייב אַמאָל „וויא גוט וואָלט מיר געווען אז איך וואָלט אויך געווען אַ בוך: וואָלסטו דאָך אויף מיר אויך געקוקט" „איך וואָלט אויך וועלען אז דוא זאָלסט זיין אַ בוך האָט ער געענטפערט—נור אַ לוח"; פאַר וואָס עפּעס אַ לוח? האָט זיא געפרעגט; פאַרשטעהסטו—האָט ער גע־ענטפערט — אז דוא וואָלסט געווען אַ לוח וואָלט איך אויפ'ן נייעם יאָהר געהאַט אַ נייע.

37) דער גביר מיט דעם שדכן.

אַ גביר האָט געהאַט אַ זוהן חתונה צו מאַכען, איז געקומען צו איהם אַ שדכן ריידען אַ שידוך, זאָגט דער גביר צום שדכן: איך בעט אייך איהר זאָלט ריידען מיין זוהן מיט אַ שעהנע כלה. איך האָב פאַר איהם אַ כלה אַ פּאַרשוין—האָט דער שדכן געזאָגט — ער האָט מיט איהם אָפּגערעדט מען זאָל צוזאַמען פאָהרען זיך זעהן, זייא זיינען צו נויף געפאָהרען מיט דיא מחותנים; דער גביר האָט דערזעהן דיא כלה זיא איז אַ גרויסע מיאוסקייט; זיינען זייא פאַנאַנדער געפאָהרען מיט נישט; דער גביר איז געקומען אַהיים איז דער שדכן געקומען צו איהם אונד פרעגט: „וואָס הערט זיך?" דער גביר האָט צו איהם אויסגעלאָזען אַלע בייזע חלומות פאַר וואָס ער האָט איהם אָפּגענאַרט; איך בין ניט שולדיג—האָט דער שדכן געזאָגט—מעגט איהר מיר גלויבען, אַנטקעגען מיין ווייב איז זיא אַ פּאַרשוין.

38) אַ שמעק טאַבאַק אַ גמילות חסד.

איין אָרעמאַן האָט געוואָלט טאָהן גמילות חסדים ער האָט אָבער ניט געהאַט מיט וואָס, האָט ער זיך מישב געווען אונד האָט געקויפט שמעק טאַבאַק אונד פלעגט יעדערן געבען אַ שמעק טאַבאַק. איז געקומען דער גמילות חסד טענה'ן פאַר'ן רבש"ע אונד האָט געזאָגט: „איך בין דאָך איינער פון דיא דרייא זאַכען וואָס דיא וועלט שטעהט אויף זייא: תורה, עבודה אונד גמילות חסדים, פאַר וואָס פּטר'ט מיר דער אָרעמאַן

מיט א שמעק טאבאק;" זאָגט ניט—האָט איהם דער רבש"ע געענטפערט—עס איז פאראנען אנדערע תורה אונד עבודה וואָס זיינען קיין שמעק טאבאק אויך ניט ווערטה.

39) דיא קאַלטע פאַרפיל.

איין אָרעמאן פלעגט אריינקומען צו איינעם שטענדיג ווען ער פלעגט עסען, ער האָט פון איהם ניט געקענט פטור ווערען, איין מאָל זאָגט ער צום אָרעמאן „הערט אפשר וועט איהר עסען קאַלטעס פאַרפיל?" „יאָ ענטפערט דער אָרעמאַן— פאַר וואָס ניט?" נוא, זאָגט צו איהם יענער—וועט איהר אזוי גוט זיין קומען מאָרגען, דען היינט איז נאָך דיא פאַרפיל ווארים.

40) דיא ניט פרישע פיש.

איינער האָט גענומען איין אורח אויף שבת, מען האָט געגעבען דעם אורח א חלק פיש, דיא פיש האָט ניט גוט געשמעקט, האט דער אורח גענומען דיא שטיקעל פיש אונד האָט צונעליינט צום אויער, „וואָס טהוט איהר דאָס?" — פרעגט איהם דער בעה"ב — „מיינער א פאָטער האָט זיך דערטרונקען — האָט געענטפערט דער אורח — האָב איך נעפרעגט בייא דיא שטיקעל פיש אפשר ווייס זיא עפעס א נירוס פון מיין פאָטער" נוא וואָס זאָגט דיא פיש? האָט דער בעה"ב נעפרעגט—זיא זאָגט —האָט געענטפערט דער אורח—אז זיא איז שוין לאַנג פון וואסער ווייס זיא ניט.

41) איך האָב פים.

בייא איין דייטשען האָט מען בעשטעלט צווייא אורחים אויף שבת, איינער איז געוועזן קורץ געקליידעט אונד דער אנדערער איז געגאנגען אין אַ לאַנגען ראָק, האט דער דייטש צונענומען דעם אורח וואָס איז געגאַנגען קורץ געקליידעט, אונד דעם אנדערן האט ער ניט צוגענומען; רופט זיך אָפּ דער אורח וואָס אין לאַנגען ראָק צו איהם „איך האָב פים אויך". וואָס מיינט איהר דער מיט—האָט דער דייטש איהם נעפרעגט—פארשטעהט איהר מיר—האָט דער אורח געענטפערט—איהר האָט נעזעהן אז איך געה אין א לאַנגען ראָק, האָט איהר זיך נעשראָקען איהר מיינט בייא מיר איז דורך אויס ברוך, וועל איך אייפעסען בייא אייך אַלעס וואָס עס געפינט זיך, זאָג איך אייך אז איך האָב פים אויך.

42) דער שיכורער שניידער.

א שיכורער שניידער האָט געזופען צו זיך איין אָרעמאַן אויף וועטשערע, ער איז אריין מיט איהם אין שטוב אונד אליין פאַלט ער פון די פיס, זאָגט ער צו די ווייב: שאָסע! וואָס האָסטו געקאָכט וועטשערע? רופט זיא זיך אָפ „א קריינק" זאָגט ער צו דעם אָרעמאַן וועלען מיר דאָס ביידע עסען.

43) דער אורח מיט די גרויפּען.

מען האָט דערלאַנגט איין אורח גרויפּען צום עסען, רופט ער זיך אָפ צו די ווירטהין, איהר האָט ניט גימחט זייען די וואַסער; וואָס איז? האָט זיא געפרעגט— זאָגט ער עס ווארפט זיך עפּעס דורך א גרויפ אין די וואַסער.

44) די קאַשע מיט די תירוצים.

צוויא אָרעמע בחורים האָבען זיך צוזאַמען געטראָפען, זאָגט איינער צום אנדערען „איך האָב א טאָג וואָס ווען איך קום עסען קאָרמעט מען מיר שטענדיג מיט קאַשע: אָבער קאַשע אונד ווידער קאַשע" רופט זיך אָפ דער אנדערער צו איהם „דוא האָסט נאָך ניט וואָס צו זינדיגען, איך האָב א טאָג וואָס מען קאָרמעט מיר דאָרטען שטענ־דיג מיט תירוצים: דאָ האָט מען ניט געקאָכט, דאָ איז די קעכין ניט געוועזען אין שטוב, דאָ האָט די ווירטהין קיין צייט אונד מיט די תירוצים קען מען ניט זאַט ווערין.

45) דער אָרעמאַן מיט די טריפלאַך.

איין אָרעמאַן האָט אמאָל געזעהן בייא איין רייכען מען האָט געגעסען טריפלעך. איהם האָט זיך דאָס זעהר פארגלוסט איז ער אוועק צו זיין ווייב אונד זאָגט איהר זיא זאָל אויך קאָכען טריפלאַך; עס איז דאָך ניטאָ קיין אייער דער צו — זאָגט זיא צו איהם— א ראנה עס וועט זיין רעכט אָן אייער—האָט ער געענטפערט—זאָגט זיא ווייטער, אונד וואו נעהמט מען מילך? אָט זאָגט ער, עס וועט זיין רעכט אָן מילך, אונד וואו זאָל איך נעהמען מעל? אָט — זאָגט דער אָרעמאַן — דוא וועסט אויס־שקראָבען די מולטער וועט זיין אביסל מעל; די ווייב האָט איהם געטהאָן זיין פארלאַנג, האָט אויסגעשקראָבעט די מולטער אונד האָט איהם אויסגעקאָכט טריפלאַך אָן אייער אונד אָן מילך, פארשטעהט זיך וואָס פאַר א טעם דאָס האָט

געקענט האָבען, אז ער האָט גענומען עסען האָט ער געזאָגט: דער שווארצער יאָהר ווייס דיא נגידים מיט זייערע מאכלים וואָס זייא קלערען אָפּ.

46) דער מלמד מיט דעם ישובניק.

א מלמד האָט געקנעלט בייא א ישובניק, ער האָט גענומען בייא איהם זיבען גילדען א זמן, סוף זמן האָט איהם דער ישובניק געגעבען פינף קאָפּיקעס אונד א רוביל האָט ער איהם ניט געוואָלט אוועק געבען, זאָגט איינער צום מלמד וואָכ שווינסטו איהם? רופט זיך אָפּ דער מלמד, נוא איבער א רוביל נעה קריג זיך מיט א בעל הבית.

47) דער ערינסטער דינער.

א דינער איז אָנגעקומען צו א ווירט, דער שטייגער איז אז עס קומט אָן א נייער דינער זעהט ער צו טהאָן אַלע ארבייט זעהר פלייסיג; ער געהט אריין אין קיך זעהט ער וויא דער ווירט שפּילט זיך מיט דיא דינסט מויד, רופט ער זיך אָפּ צו דעם ווירט, צו וואָס דארפען זייא זיך אליין בעמיהען? זייא קענען דאָס איבערגעבען מיר, וועל איך זיך מיט איהר שפּילען, דאָרטען בייא יענעם ווירט איז דאָס אויך געוועזען מיין ארבייט.

48) אַ פּאַטש אויף איין אמת.

איינער האָט געגעבען דעם אנדערן א פּאטש אז ער האָט דערזעהן דעם זיבעטין הימיל, דער נאָך איז יענער געקומען צו איהם אונד פרעגט איהם, איהר האָט מיר געגעבען דעם פּאטש אויף איין אמת צו אויף א געלעכטער? בייא מיר איז ניטאָ קיין געלעכטער — האָט ער איהם גענטפערט — איך האָב געגעבען אויף איין אמת נוא אויב אויף איין אמת—האָט דער געזאָגט—איז גוט, דען אויב אויף א געלעכטער איז אזא פּאטש גאָר קיין געלעכטער ניט.

49) אַ פלאָקין פון ווייטין.

איינער האָט געטאָהן א שידוך מיט זיין טאָכטער, פון גאנץ ווייט, פאָהרענ־דיג צוריק פון דער חתונה מיט זיין נייעם איידים, האָט זיך צובראָכען א ראָד פון וואָגען, דער פורמאן איז אוועק פּאָר א פּאָר וויאָרסט אונד האָט געבראכט א פלאָקין צו צעפּען צום וואָגען מען זאָל וויא עס איז קענען צו פאָהרען צו א דאָרף,

דער מחותן האָט גענומען שרייען אויף דעם פורמאַן, צו וואָס האָסטו געדאַרפט נעהמן אזוי וויט זוכען א פלאַקען דוא האָסט דאָך געקענט קריגען נעהנטער; צו וואָס האָט איהר געדאַרפט פאָהרען אזוי וויט נאָך א פלאַקין — האָט דער פורמאַן געזאָגט — איהר האָט דאָך געקענט קריגען נעהנטער.

50) דער אַסעסאָר וויל צונעהמען דיא תורה.

אויף א ישוב האָבען אידין געמאַכט א מנין אונד האָבען גידאַווינט צוזאַמען; אין דעם איז אָנגעפאָהרען דער אסעסאָר אונד האָט זייא געוואָלט צו טרייבען אונד צו נעהמען בייא זייא דיא ספר תורה, האבען זייא איהם ניט געגעבען, איז דער אסעססאָר געוואָרען זעהר אין כעס אונד האט געמאַכט א פּראָטאָקאָל אונד אָנגעגעבען אין סוד, עס איז געקומען צום סוד האט דער שופט געזאָגט צו דעם אסעסער בעת גאָט האָט געגעבען דיא תורה האָט ער פריהער ארום געטראָגען צו אלע פעלקער האָבען זייא קיינער ניט געוואָלט צו נעהמען, נון האָט ער איהר אוועק־געגעבען צו אידען האָבען איהר דיא אידען צו גענומען, טאָ וואָס ביסט איצט פאַר א מחותן אָפּ צו נעהמען בייא זייא דיא תורה וואָס גאָט האָט זייא געגעבען?"

51) דער פויער מיט דעם שמעק טאַבאַק.

איינער איז געפאָהרען אין ועג האָט זיך איהם זעהר פאַרוואָלט א שמעק טאַ־באַק, פון ווייטען האָט ער געזעהן וויא א פויער האָט געעפענט דיא פושקע אונד גענומען א שמעק טאַבאַק, איז ער צוגעגאַנגען צום פויער אונד האט בייא איהם גע־בעטען א שמעק טאַבאַק, דער פויער האָט ניט געגעבען, ער האָט איהם געבאָטען פינף קאָפּיקעס אונד דער פויער וויל ניט, ביז ער האָט איהם געמוזט געבען צוואַנציג קאָפּיקעס פאַר א שמעק טאַבאַק. דער איד האָט איהם געגעבען נאָך צוואַנציג קאָ־פּיקעס אונד האט גענומען בייא איהם נאָך א שמעק טאבאַק אויפ'ן וועג, אין א פּאָר וואָכען ארום איז געקומען דער זעלבינער פויער אין שטאָדט מיט א וואָגען האָלץ, דער איד האָט איהם דערזעהן איז ער צוגעגאַנגען צו איהם אונד האָט בייא איהם אָפּגעקויפט דעם וואָגען האָלץ פאַר זעכציג קאָפּיקעס, דער פויער האָט אָפּגעפיהרט דעם וואָגען האָלץ צו דעם אידען אונד איז אריין אין שטוב נאָך געלד, דער איד האָט איהם געבעטען זיצען, דערווייל האָט ער ארויסגענומען דיא פושקע אונד האָט גענאָהן א שמעק טאבאַק, דער פויער האָט אויך אריינגעשטעקט דיא פינגער אין פושקע אונד האָט אייך גענומען א שמעק טאבאַק, דער איד רעדט אזוי מיט איהם

אונד דער חייל מהזם ער נאָך א שמעק טאבאק, דער פויער נעהמט בייא איהם נאָך א שמעק טאבאק, דער איד פארברייננט מיט איהם נאָך ביז דער פויער האָט נענומען א דריטען שמעק טאבאק, דערנאָך בעט דער פויער ער זאָל איהם שוין בעצאָהלען, זאָגט דער איד איך האָב דיר שוין באָצאָהלט, דער פויער האָט אָנגעהויבען צו שרייען, זאָגט דער איד צו איהם דוא האָסט בייא מיר גענומען דרייא שמעק טאבאק, בייא מיר קאָסט אויך צו צוואנציג קאָפּיקעס א שמעק טאבאק, אָט האָסטו אָפּגענומען דיינע געלד פאר דיא האָלץ, דער פויער איז אוועק געלאָפען צום אסעסער, ער האָט נעשיקט רופען דעם אידען, דער איד איז נעקומען אונד האָט דערצעהלט דעם אסעסער דיא גאנצע מעשה, זאָגט דער אסעסער דוא מוזט איהם דערלייגען נאָך צוואנציג קאָפּיקעס גיב איהם נאָך א שמעק טאבאק וועט איהר זיין קווים.

52) דעם קצב'ס איידים מיט דעם הונד.

א קצב איז אריין צו זיך אין שטוב, האָט ער געפונען וויא דער הונד זיינער שטעהט אונד עסט פלייש אונד דער איידים איז אין שטוב אונד לאָזט איהם עסען, האָט ער אָנגעהויבען צו שרייען אויף איהם פאר וואָס האָט ער גלאָזען דעם הונד עסען דיא פלייש; איהר ווייסט ניט — האָט דער איידים נעענטפערט — אז שוין פון א יאָהר אז איך רייד מיט איהם ניט, זינד ער האָט מיר א ביס געטאהן, בין איך מיט איהם ברוגז.

53) דער אפיקורס.

אין א שטעדטיל איז נעווען א נביר איין אויפגעקלערטער מען פלעגט איהם רופען דער אפיקורס, איינמאָל איז נעגאנגען דער רב פון שטעדטיל מיט איינעם צו נויפקלייבען א נייטינע נדבה, זיינען זייא אריין צו דעם נביר אין דער פריה, פרעגט דער רב וואו איז דער בעל הבית? ער שלאָפט נאָך האָבען זייא איהם געזאגט, אוי וויי! זאָגט דער רב עס איז דאָך שוין ניין א זייגער ער וועט דאָך עובר קריאת שמע זיין; ווארט אויף האָבען זייא איהם נעזאָגט ער וועט באלד אויפשטיין; דער רב האָט זיך אוועק געזעצט אונד האָט נעוואַרט, ער איז אויפגעשטאנען האט מען איהם דערלאנגט א מעדניצע מיט וואסער ער האָט זיך ארום געוואַסען אונד האָט זיך נעזעצט ביין טיש, מען האָט דערלאנג צום טיש דעם סאמאָוואר ער האָט נענומען א א גלאָז טהע מיט א בולקע אונד האָט נעגעסען, אונד דער רב זיצט רער בייא, זאָגט ער צום רב „רבי אייך איז אפשר א וואונדער וואָס איך עס פאר'ן דאווונען?“ יאָ!

יאָ! זאָגט דער רב, וואָס איז טאַקע דיא מעשה וואָס איהר עסט פאַר'ן דאַווענען? פאַרשטעהט איהר רבי—האָט ער געענטפערט—איך דאַווען נים.

54) דער געמאַכטער גוטער איד.

איינער האָט זיך געמאַכט פאַר א גוטען אידען, אונד איז אַרום געפאָהרען קלייבען געלד, איינמאָל איז ער געקומען צו פאָהרען מיט זיין גבאי צו א ישובניק, דער ישובניק האָט פאַרשטאַנען אָן צורה אז ער איז עפּעס א גוטער איד, נים ער איהם שלום עליכם אונד פרעגט ווער זייט איהר רבי? „איך בין דעם דובר שקרים'ס איין אייניקיל"—האָט דער רבי געענטפערט—דער ישובניק האָט נים געוואוסט וואָס צו טאָהן איבער איהם אז ער האָט אַזא זכיה אז דעם דובר שקרים'ס אייניקיל איז געקומען צו איהם אין שטוב, דער נאָך איז צוגעגאַנגען דער גבאי דעם רבינס צום ישובניק אונד זאָגט איהם איהר זאָלט וויסען אז דער רבי איז א גרויסער ענו ער וויל זיך נים אויסווייזען, אין אמת'ן איז ער דער „דובר שקרים" אליין.

55) אַ גוטען מיינונג איבער חד גדיא.

עס איז געווען איינער פלעגט ער מורא האָבען צו זאָגען חד גדיא, ער האָט געזאָגט עס איז נים קיין גלאַטע מעשה מיט דיא ציג, עפּעס אין האַלבע נאַכט,— דער טאַטע האָט געקויפט א ציג — פאַר צווייא גילדין — צו איז דאָס נים נאָר א גינגב'עטע.

56) קלוג געענטפערט.

איינער א בעריהמטער מגיד, איז אמאָל אריין אין א שטוב, זיינען דאָרטען געזעסען א חברה כת לצנים, האָבען זייא געוואָלט פון איהם אָפּלאַכען, פרעגען זייא בייא איהם פאַר וואָס איז דיא עשרה מכות אין דער הגדה לאָז זיין אין „ויתן לך?" פאַרשטעהט איהר—האָט ער זייא געענטפערט — אז עס וואָלט געווען אין ויתן לך וואָלט מעהר נים געווען וויא „ויתן לך" אָבער אז עס איז אין דער הגדה איז דאָך לך ולך, לך כי לך, אף לך, אונד האָט געפיהרט דיא האַנד אויף יעדערן בעזונדער.

57) גוט געזאָגט דעם שופט.

איינער האָט אמאָל גערופען דעם אנדערן „נאַר", יענער האָט איהם אָנגעגעבען צום ריכטער אונד דער שופט האָט צונעמשפּט ער זאָל באַצאהלען שטראָף,

האָט ער געפרעגט מען מאָר ניט רופען דעם אנדערן „נאר"? ניין! האָט געזאָגט דער שופט, אונד וויא איז—פרעגט ער וויטער—אז ער איז טאקע א נאר? מען טאָר אלץ נים! אונד וויא איז אז ער איז א נאר אונד מען זאָל זאָגען אויף איהם „קלור־נער"? דאָס מעג מען — האָט געזאָגט דער ריכטער—נוא—רופט ער זיך אָפ—אדיע קלוגער ריכטער.

58) דער ליגנער.

איינער פלעגט פאָהרען שטענדיג אין ווילנא, אונד פלעגט בריינגען אהיים ליגענס אָהן א שיעור, פרעגט איינער בייא איהם אמאָל „צו וואָס דארפט איהר נאָך פאָה־רען קיין ווילנא?" פארשטעהט איהר — האָט ער געענטפערט — אז איך וועל נים פאָהרען אהין, טאָמער דערצעהל איך גראדע איין אמת.

59) דער גראַף אונד דער איד.

א גראף האָט געזאָגט צו א אידען „דוא ביסט נאָך היער? מאָרגען ווערדען דאָך א הונט אונד א יודע אויף דעם מארק טויט געשלאָגען" שנעל פאקט איין אייערע זאכען—האָט דער איד געענטפערט—מיר מוזעןביידע פון היער ענטלויפען.

60) דיא גיכע געווינערין.

איינע האָט אמאָל געהאָט צווייא חדשים נאָך דער חתונה א קינד, האָט גע־קאָכט דיא שטאָדט מיט דעם, רופט זיך אָפ איהר מוטער דעם ערשטען מאָל איז דאָ נים גיניט, ווייטער ווענט זיא האָבען צו ניין חדשים.

61) חקירה.

עס זיינען געזעסען מענשען אונד האָבען געקלערט: וואָס איז דיא מעשה וואָס אָקסען אונד ציגען זיינען דאָ אויף דער וועלט מעהר וויא פערד, חאָטש פון דיא ערשטע קוילעט מען זעהר פיעל אונד פון דיא קוילעט מען ניט? דאָס איז נור—האָט איינער פון זייא געענטפערט—וויל פערד גנב'עט מען זעהר פיעל.

62) אַ ברית בייא אַ סאָלדאַט.

א סאָלדאָט האָט געבעטען דעם אָפיצער אויף א ברית, זאָגט דער אָפיצער צו איהם: עס איז דאָך ערשט א מאָנאט נאָך דיין חתונה? איך בין דאָך גע־

ווען דיא צייט איז שטרייט — האָט געענטפערט דער סאָלדאַט — אונד איז שטרייט רעכינט זיך דאָך אַ מאַנאַט פאַר אַ יאָהר.

63) דער בית עולם.

איינער איז געקומען אין אַ קליין שטעדטיל איז דאָרטען געוועזן דער בית עולם נעבען שול הויף, רופט זיך אָפּ דער אורח: אַ היבשע שטעדטיל אונד אַזאַ קליינער בית עולם? „דאָס איז נור פאַר אורחים“, האָט איהם אַ קליינער איינגעל געענטפערט.

64) דער מלמד.

עס איז געוועזן אַ מלמד, וויא עס ווייזט אויס ניט קיין גרויסער פילאָזאָף, האָבען זיינע תלמידים בייא איהם געפרעגט: פון וואָס מאַכט מען פאַפּיר? דאָס ווערט געמאַכט — האָט ער זייא געענטפערט — פון דיא אַברעזקעס וואָס דיא איינבינדער שניידען אָרום דיא ספרים.

65) אַ צווייטער מלמד.

ער האָט געלערענט מיט אַ איינגעל „ויתן לו את אסנת בת פוטיפרע כהן און לו לאשה“ האָט דער איינגעל בייא איהם געפרעגט: אַ גלח טאָר דאָך קיין ווייב ניט נעהמען? האָט ער איהם געענטפערט דאָס איז געוועזן פאַר מתן תורה.

66) דער גנב.

איינער האָט געגנב'ט בייא דעם אַנדערן אין שול אַ סטריימעלע, האָט דער לעצטער אָנגעגעבען אויפ'ן גנב אין סוד אונד האָט געבראַכט צעהן עדות וואָס זייא ווייסען רוכטיג אַז דער האָט דאָס געגנב'ט, רופט זיך אָפּ דער גנב צום סודיא: ער האָט געבראַכט צעהן עדות וואָס האָבען געזעהען וויא איך האָב געגנב'עט, אונד איך וועל דיר ברייגגען הונדערט עדות וועלכע האָבען ניט געזעהען וויא איך האָב געגנב'עט.

67) בדוק ומנוסה.

איינער האָט אַמאָל געלעזען אין אַ בוך, אַז בייא דעם וואָס דיא באָרד איז לענגער וויא אַ טפח איז יענער אַ נאַר אונד ער האָט טאַקע געהאַט אַ לאַנגע באָרד, האָט ער גענומען אונד האָט אָפּגעפאַסט זיין באָרד אונטער אַ טפח אונד האָט צו

יעהאלטען מיט'ן האנד אונד האָט אונטען אונטערגעטצונדען עס זאָל דיא איבעריגע אָפּברענען, נוא פארשטעהט מען, אז וויא דער פייער איז געקומען צום האנד האָט ער צונעהאַפּט דיא האנד האט אָפּגעברענט דיא גאַנצע באָרד, האט ער אונטער־געשריבען אין בוך „בדוק ומנוסה.״

68) דער ראַבינער אונד דיא קראַנקע אידענע.

איינער א ראַבינער זאָגט : ער איז דאָקטאָר פיליזאָף, (אין איינע יאָהרען מיט בוצינא קדישא ד״ה בויך ווייטיג) איז געווען א אידענע עפּעס ניט געזונד אויפ'ן בויך, איז זיא געגאַנגען אין גאַס, אריינצוגעהן צו א דאָקטאָר, האָט זיא זיך גראַדע אָפּגעשטעלט לעבען הויף וואו דער ראַבינער וואוינט אונד פרעגט בייא איינעם : וואו געהט מען ארויף צום דאָקטאָר ? האָט איהר יענער ארויף געוויזען צום דאָק־טאָר פיליזאָף, דאָס הייסט צום ראַבינער, איז זיא ארויף צו איהם, פרעגט ער בייא איהר וואָס ברויכען זייא ? זאָגט זיא איהם „עס חאַפּט איהר אָפּט א שניידונג אין בויך״ אונזער דאָקטאָר האָט פערשטאַנען, אז זיא האָט א טעות געהאַט, ניט אזא דאָקטאָר וויא ער מיינט זיא, זאָגט ער צו איהר, איך בין קיין דאָקטאָר מעדיצין נור א דאָקטאָר פיליזאָף ; האָט זיא בייא איהם א פרעג געטהאַן, וואס איז דאָס פאַר א קראַנקהייט ?

69) א סגולה צו מית.

איין אורח איז געקומען צו פאָהרען אין א״ז אכסניא אונד איז דאָרטען גע־שטאַנען א פּאָר טעג, פאר'ן אוועק פאָהרען, האָט ער געבעטען א רעכענונג, האָט מען איהם געגעבען א רעכענונג, אויף צעהן רובל מיט קאָפּיקעס, איהם האָט דאָס זעהר פארדראָסען וואָס מען רעכענט איהם אזוי טייער, נור פארפאַלען, דער נאָך רופט זיך אָפּ דער ווירט צו איהם „איך בעט אייך אז ווען איהר וועט קומען אין שטאָדט זאָלט איהר אריין פאָהרען צו מיר״ ; איך וועל אייך זאָגען דעם אמת האָט דער אורח געזאָגט בייא אייך וואָלט גאַנץ גוט געווען צו זיין שטאַנציע, מעהר ניט פון דיא מייז קען מען ניט אויסהאַלטען, מען קען איבער זייא ניט שלאָפען א גאַנצע נאַכט ; וואָס זאָל איך טאָהן ?—זאָגט דער ...ט—איך האָב שוין געטאָהן אללע מיטלען אונד עס העלפט ניט ; „איך וועל אייך געבען א גוטע סגולה—האָט דער אורח געזאָגט— וואָס דאָס וועט געוויס העלפען״ ; אַך גוטע יאָהרען זאָל אייך זיין, איך וועל אייך אלע מאָל דאנקבאר זיין—האָט דער ווירט געזאָגט—זאָגט מיר וואָס איז דיא סגולה ? האָט זיך אָפּגערופען דער אורח : איהר זאָלט זייא ווייזען א רעכענונג וועלען זייא אַנטלויפען אונד וועלען שוין מעהר דיא אויגען ניט ווייזען.

70) אַ קלוג וואָרט פון אַ חכם.

עס זיינען נעזעסען מענשען אונד האָבען נעקלערט וועגען גאָט, עס איז זייא נים נעפעלען וויא גאָט פיהרט דיא וועלט, איינער זאָגט: אז איך וואָלט נעווען א גאָט וואָלט איך נעפיהרט דיא וועלט אזוי.... נאך איינער האָט נעזאָגט: אז איך וואָלט נעווען א גאָט, וואָלט איך נעפיהרט דיא וועלט אזוי אונד אזוי... איינער איז צווישען זייא נעווען א חכם, האָט ער נעזאָגט: אז איך וואָלט נעווען א גאָט, וואָלט איך נעפיהרט דיא וועלט, וויא גאָט פיהרט, דען דאן וואָלט איך דאָך נעהאט שכל וויא גאָט, וואָלט איהר דאָך פארשטעהן אז מען מוז פיהרען דיא וועלט וויא גאָט פיהרט איצט.

71) מענדעלזאָהן'ס אַ תשובה.

דער באריהמטער חכם מענדעלזאָהן איז נעווען א בוכהאלטער בייא איין קאָנ־טאָריסט; זאָגט איינער אמאָל צו איהם: „נוא, זאָגט, וויס גאָט וואס ער טהוט? אז איהר דארפט זיין דער בוכהאלטער, אונד אייער ווירט—אזא פראָסטער מענש—דער קאָנטאָריסט; זעהט וויא גאָט איז א חכם האָט איהם מענדעלזאָהן נעענט־נעענטפערט—דען, אז איך וואָלט נעווען דער קאָנטאָרסיט, וויא פארשטעהט איהר וואָלט איך איהם נענומען פאר א בוכהאלטער?

72) וואוהין גייסטו?

דער זעלבער חכם איז נענאַננגען אין גאס, האָט איהם אָננעטראָפען דער קעניג, אונד פרעגט איהם וואוהין גייסטו? איך וויס נים—האָט ער איהם נעענטפערט—דער קעניג איז נעוואָרען אויף איהם זעהר בייז פאר זיין ענטפער אונד האָט נעהייסען מען זאָל איהם אראָפזעטצען אין פעסטונג, קומענדיג אהיים האָט דער קעניג נענומען קלערן מענדעלזאָהן איז דאָך א בעריהמטער חכם וויא קומט דאָס צו איהם ער זאָל ריידען אזא נארישקייט, עס מוז עפּעס זיין אין דעם; ער האָט איהם נעשיקט רופען אונד פרעגט איהם פאר וואָס האָסטו מיר נעענטפערט איך וויס נים? האָט מענדעלזאָהן נעזאָגט צו איהם: האָב איך דען נים ריכטיג נעענטפערט, האָב איך דען נעוואוסט וואו איך נעה, אָט בין איך נאָר אוועק אין פעסטונג, ווען זייא וואָל־טען בייא מיר פרעגען וואוהין וויל איך נעהן, דאן וואָלט איך זייא נענעבען א ריכ־טיגען ענטפער.

73) דערזעלבער.

דער קעניג איז אמאל געשטאנען מיט איהם שבת בייא טאג אונד געקוקט דורכ'ן פענסטער אויפ'ן גאס, זעהען זייא וויא א איד געהט פאר בייא אין א שלאף ראק אונד שנייצט אויס דעם נאז אונד ווישט אפ דיא האנד אן קעניגליכען פאלעץ, זאגט דער קעניג צו מענדעלזאהן וואס זאגסטו אויף דעם יורע ? דער יורע דיינקט— האט מענדעלזאהן געענטפערט — אז בארלין איז א שלאף צימער אונד דער פאלעץ איז איין שנופ טוך.

74) אַ ווייב אָן אַ נאָז.

איינער האט געהאט א שלעכטע ווייב, איז זיא אויף איהם אמאל זעהר אין כעס געווארען, האט זיא גענומען אונד האט זיך אפגעשניטען דעם נאז אונד זאגט, „לאז ער האבען א ווייב אהן א נאז."

75) דיא ווייב מיט דיא קללות.

איינער האט געהאט זעהר א שלעכטע ווייב, וואס זיא פלעגט איהם שטענדיג שילטען, א גאנצען טאג האט זיך איהר מויל ניט צוגעמאכט, אמאל האט זיא גע־נומען איהם זעהר שטארק שילטען אונד ער איז געזעסען אונד האט געלאכט אונד עס האט איהם גאר ניט געארט, איז זיא נאך מעהר אין כעס געווארען אונד האט אנגעהויבען צו שילטען זיך אליין, דא האט ער שוין ניט געקענט שווייגען אונד האט איהר דערלאנגט גוטע פעטש אונד זאגט : דוא פארפלוכטע פרוי, מיין ווייב ווערסטו שילטען ! מיר אז דוא שילסט ארט מיך ניט, אבער מיין ווייב וויל איך ניט דוא זאלסט שילטען.

76) געשיינקט יאהרען.

אין א שטעדטיל איז געווען איין אלטער מאן זעהר א פרומער, דיא שטעדטיל האט איהם זעהר ליב געהאט, איינמאל איז ער קראנק געווארען, האבען גאנץ שטעד־טיל פאר איהם גאט געבעטען אונד האבען איהם געבראכט א דאקטאר, דער דאק־טאר, האט אבער געזאגט אז מען קען איהם ניט העלפען ער מוז שטארבען, האבען זיך דיא שטאדט לייט מישב געווען איין אנדער מיטעל : יעדער זאל איהם שענקען עפעס פון זיינע יאהרען, וועט זיך צו נויף קלייבען שעהנע עטליכע יאהר פאר דעם

אלטען, זייא האבען אזוי געטהאן אונד יעדער האט איהם געשענקט אביסל יאהרען, איז צוגעגאנגען צו איהם איינער א שוסטער אונד זאגט : „ר' יצחק איך שיינק אייך צוואנציג יאהר" ; וואס מהוסטו דאס — האט צו איהם איינער געזאגט—צו משוגע ביסטו ! וויא גיט דאס א מענש אוועק צוואנציג יאהר פון זיין לעבען ? דאס גיב איך ניט מיינע יאהרען—האט ער געענטפערט--איך גיב דאס אוועק דיא יאהרען פון מיין ווייב דיא ארורה.

77) געלערענט ספרים.

איינער האט זיך בארימט ער האט געלערענט א סך ספרים, האט זיך אפ־גערופען צו איהם א חכם „אמת דוא האסט געלערענט א סך ספרים, צו האבע אבער דיא ספרים דיר געלערענט ?

78) דער בעל שם.

א בעל שם איז געקומען אין א שטעדטיל האט מען איהם בעשטעלט שבת בייא א גלעזער, ער איז דארטען געווען א גאנץ שבת בכבוד, מוצאי שבת אין מיט'ן נאכט האט דער בעל שם גענומען בלאזען צו דעם גלעזערס ווייב, דער גלעזער האט דאס באמערקט אונד האט אנגעצונדען פייער אונד האט געמאכט קולות, אללע האבען זיך אויפגעחאפט אונד מען האט דעם בעל שם מכבד געווען מיט גוטע קלעפ אונד מען האט בייא איהם אפגענומען ביז א גראשין וויא פיעל ער האט גע־האט ; וויא ריכטיג דאס איז דיא רייד פון אונזער הייליגער גמרא — האט דער בעל שם געזאגט—אז דיא גמרא זאגט „חרוצה לאבד מעותיו ישתמש בבלי זכוכית."

79) דער קדיש זאגער.

בייא איינעם איז געשטארבען א פאטער, פלעגט ער זעהר אפהיטען צו זאגען קדיש, דערנאך אז דיא מוטער איז געשטארבען, האט ער נאך איהר ניט געזאגט קיין קדיש, האט בייא איהם איינער געפרעגט : פאר וואס נאכ'ן פאטער פלעגסט ו יא זאגען קדיש אונד נאך דיא מוטער ניט ? פארשטעהט איהר—האט ער איהם גע־ענטפערט--בעת זייא האבען ביידע געלעבט פלעגען זייא זיך אלע מאל קריגען אונד אפט געשלאגען זיך ארוך, דארום וויל איך ניט זייא זאלען זיין דארטען צו זאמען אין גן־עדן זייא זאללען דארטען אויך ניט מאכען קיינע לייטעשע געלעבטער.

80) זיבעצעהן יאָהר אַ מיידיל.

איינע א מיידיל אַלעס איינער האָט בייא איהר געפרעגט ווי פיעל יאָהר איז איהר? האָט זיא געענטפערט זיא איז אַלט זיבעצין יאָהר; זייא ווייזען אוים עלטער האָט איהר יענער געזאָגט—„זייא קענען פרעגען בייא מיין ברודער ער וויים אויך;" יאָ האָט זיך אָפּגערופען דער ברודער עס איז ריכטיג אַזוי, דען שוין צעהן יאָהר, אַז איך הער אַלץ אַז זיא זאָגט, אַז זיא איז זיבעצין יאָהר, נוא ועט זיא זאָגען צעהן יאָהר נאָכאַנאַנד א לינגען?

81) אַ קלוגעס קינד.

איין אַלטער מאַן האָט געזאָגט צו א קליין קינד נא דיר מיין קינד איין עפיל אונד זאָג מיר וואו איז גאָט? אָה אַלטער נאַר—האָט איהם דאַס קינד געענטפערט גאָט איך צוויי עפיל אונד זאָגט מיר וואו איז נים גאָט?

82) אַ צווייטעס קינד.

איינער האָט געזאָגט צו א קליין קינד, ווייז מיר בייא מיר אויפ'ן האַנד איין אל"ף, האָט דער קינד איהם געענטפערט: ווייזט איהר מיר אויפ'ן האַנד איין בי"ת וועל איך אייך ווייזען איין אל"ף.

83) שיער נים דערטרונקען געוואָרען.

איינער איז געגאַנגען זיך באָדען אין טייך, האָט ער זיך שיער נים דערטרונקען, האָט ער געשוואָרען ער זאָל זיך נים צוריהרען צום וואסער ביז ער וועט זיך אויסלערנען גוט שווימען.

84) זעהן וויא מען זעהט אוים אַז מען שלאָפט.

איינער האָט אמאָל געוואָלט זעהן וויא ער ווייזט אוים בעת ער שלאָפט, האָט ער זיך געשטעלט אנטקעגען שפיגעל אונד האָט צוגעמאַכט דיא אויגען.

85) געשלאָפען אין ברילין.

איינער האָט זיך געלייגט שלאָפען האָט ער אָנגעטהאָן ברילין, האָט בייא איהם געפרעגט צו וואָס דאַרפט איהר דיא ברילין בעת איהר שלאָפט? פארשטעהט

איהר—האָט ער איהם נעענטפערט—איך האָב אַ נידעריגע ראיה, אונד מיר חלומט זיך אָפּט, טוא איך אָן דיא ברילין, איך זאָל גוט זעהן אין חלום.

איינער האָט נעהאַלטען ביים שטאַרבען, האָט ער צונערופען זיין ווייב צו זיך אונד זאָגט צו איהר: „איך בעט דיך מיין ווייב, וואַש זיך אַרום גאַנץ גוט אונד טוא זיך אָן אין דיינע יום טובדיגע קליידער, מיט אַללע צירונג, וואָס דוא האָסט אונד דוא זאָלסט זיך אויספּוצען, וויא אויף דעם גרעסטען פּאַראַד;" עס איז איהר אפילו ניט געווען דאָס אין קאָפּ, נאָר וואָס זאָל מען טהאָן, דער מאַן בעט פאַר'ן טויט וויא פאַלגט מען ניט! זיא האָט ערפילט זיין פאַרלאַנג, אונד איז צוגעגאַנגען צו איהם, רופט ער זיך אָפּ: נוא זאָג מלאך המות, איז זיא דען ניט פיעל שעהנער פון מיר, צו וואָס דאַרפסטו מיך, נעהם בעסער איהר צו.

86) אַ פאַרלאַנג פאַר'ן טויט.

ריבעלע דיא צנועה האָט זיך באַריהמט פאַר דיא ווייבער, אַז בעת חאַלעריע האָט זיא נעהאַט אַזוי פיעל אַרבייט אַרום דיא חלאים אַז זיא האָט פראָסט קיין הענד ניט געהאַט, עס איז בייא איהר אַוועק געגאַנגען אַ גאַנצען פונטיל פעדערין צו ליינען דיא ווייבער צום נאָז זעהן צו איז זיא שוין געשטאָרבען, דערנאָך האָט זיא צו נויף געקליבען דיא פעדערין אונד האָט דאָס אַוועק געגעבען איין אָרעמע כלה, איין מאָל קום איך צו אַ ווייביל—דערצעהלט זיא—איך לייג איהר אַרויף אַ פעדער אויפ'ן נאָז, זיא בלאָזט אַראָפּ, איך לייג איהר אַרויף נאָך אַ פעדער, זיא בלאָזט ווידער אַראָפּ אונד אַזוי נאָך פיעל מאָל, חלעבען — זאָגט זיא --צו איך האָב דאָס ציים לעבען אייך צו שטעהן אַ גאַנצען טאָג? אונד האָט גענומען אונד האָט איהר אָנגעשטאָפּט אַ פולען נאָז מיט פעדערין אונד זיא איז באַלד געשטאָרבען אונד מען האָט איהר גלייך אָפּגעהויבען.

88) דוא ביסט גערעכט.

צוויא מענשען זיינען געקומען אין אַ שטעדטיל צום רב אַ דין תורה האָבען, איינער האָט אָפּגעטענ'הט, זאָגט דער רב צו איהם „דוא ביסט גערעכט" דערנאָך האָט דער אַנדערער געטענ'הט, האָט דער רב צו איהם געזאָגט „דוא ביסט אויך גערעכט" פרעגט דיא ווייב בייא איהם: וויא קען דאָס זייןביידע זאָלען זיין גערעכט? האָט איהר דער רב געענטפערט „דוא ביסט אויך גערעכט".

89) איינער אונד זיין ניט פרומע ווייב.

איינער האָט געהאַט א ווייב וואָס מען האָט אויף איהר זעהר שטאַרק גילאַמר—ט, האָט איינער אמאָל געזאָגט צו איהם : וואָס פעהלט אייך ! איהר זייט אַ גאַנץ שעהנער מענש, אייער ווייב אויך א זונה, קינדער לייטעשע, טאָ וואָס פעהלט אייך ?

90) אַ שנאַפּס פאַר'ן דאַוונען.

איינער איז אמאָל אַריין צו איינעם אין דער פריה, האָט יענער געפרעגט בייא איהם : אפשר וועלען זייא מאַכען א שנאַפּס ? האָט דער געענטפערט : 1טען איז פאַר'ן דאַוונען, 2טען האָב איך שוין געמאַכט, 3טען ווייזט אַהער וועל איך מאַכען.

91) אַ מאָזיע ניע פּראַוודאַ.

איינער א אידיל האָט געדאַרפט פאָהרען פאַר א מייל פופצעהן אונד עס איז דאַמאָלסט געווען ש'נים צייט, האָט ער בשום אופ'ן ניט געקענט קריגען קיין פור, דען קיין פויער האָט ניט געוואָלט פאָהרען אין דיא צייט, האָט זיך דער אידיל מישב געווען אונד איז אַוועק צו א פויער אונד זאָגט איהם : איך האָב פאַר דיר זעהר א גוטען געשעפט, דאָרטען אין יענער שטעדטיל פאַרקויפט מען צעהן קיילעצין ווייסע, גרויסע, אונד וואַרעמע פאַר א גראָסין, דוא זאָלסט מיט מיר פאָהרען אונד דוא וועסט דאָרטען איינקויפען א סך קיילעצין, וויא וועסטו ניט נעהמען דאָ לפחות צו זעקס גראָסין א קיילעץ, וועסטו דאָך פאַרדינען א סך געלט. דעם פויער איז דאָס געפעלען געוואָרען, אונד האָט גענומען שפּאַנען דעם פערד צו פאָהרען, אין מיטען ניט דער פויער בייא איהם א פרעג: א מאָזע ניע ביאַלי ? ביאַלי ! ענטפערט דער אידיל ; דער פויער שפּאַנט ווייטער, דער נאָך ניט ווידער דער פויער א פרעג : א מאָזע ניע באָלשיע ? באָלשיע ענטפערט דער איד, דער פויער שפּאַנט ווייטער, אונד פרעגט ווידער : א מאָזע ניע צעפּלי ? צעפּלי ! ענטפערט דער איד, דער נאָך ניט ווידער דער פויער א פרעג : א מאָזע ניע דאַדוט 10 זא גראָש ? דאַדוט ! ענט־פערט דער איד, דער פויער האָט שוין איינגעשפּאַנט דעם פערד אין גאַנצען איז ער זיך מישב אונד גיט א פרעג דעם אידען : א מאָזע ניע פּראַוודא ? איי—זאָגט דער איד—אַז דוא פּאַלסט שוין אויף אַזא שאלה, קען מען שוין מיט דיר גאָר ניט מאַכען (דער משל קען צו ניץ קומען צו א סך זאַכען).

92) נישפּאַצירט אָן דיא ווייב.

א יונגער מאן איז געגאנגען שפּאַצירען אונטערן שטאָדט, האָט איהם איינער אָנגעטראָפען אונד פרעגט בייא איהם: פאר וואָס געהט איהר אליין אונד האָט ניט גענומען אייער ווייב צו געהן מיט איהר? איך וועל אייך זאָגען — האָט דער יונגער מאַן געענטפערט — עס איז אמאָל געוועזן א מעשה: דער דלות האָט זיך אריינגע־קליבען צו איינעם, ער האָט פו איהם ניט געקענט פטור ווערען ער האָט געטהאָן אַלְלע מיטלען עס האָט ניט געהאָלפען, האט ער זיך מישב געוועזן ער וועט ארויס אין איין אנדער שטאָדט אונד דעם דלות וועט ער לאָזען דאָ, האָט ער געדונגען פוהרען אונד האָט גענומען פּאקען דיא זאכען, ער זעהט דער דלות פּאקט זיך אויך, וואָס פּאקסטו זיך? פרעגט ער דעם דלות, וויא הייסט דאָס—ענטפערט דער דלות איך פאָהר דאָך אויך מיט דיר! וואָס רעדסטו? האָט ער זיך אָפּגערופען צום דלות—דיא גאַנצע זאך וואָס איך פאָהר ארויס איז נור איך זאָל פּטור ווערען פון דיר, היינט אז דוא וועסט אויך מיטפאָהרען טאָ וואָס איז דיא פּעולה פון מיין אוועק פאָהרען? דאָס גלייכען איז—זאָגט דער יונגער מאַן—מיט מיר אויך, דיא גאַנצע זאך וואָס איך געה אוועק פון שטוב איז, ווייל איך וויל פּטור ווערען פון דיא ווייב, זאָגט איהר איך זאָל נעהמען דיא ווייב אויך מיט מיר.

93) געוואָלט עסען חמץ.

א איינעל האָט פסח צום סדר געבּרענגט ביין פאָטער דיא פיער קשיות, און וויא ער האָט געזאָגט „שבכל הלילות אנו אוכלים חמץ ומצה, אז מיר ווילען עסען מיר חמץ אונד אז מיר וויכען עסען מיר מצה" האט דער פאטער א געשריי געטהאָן: יונגאץ! וואָס זאָגסטו א ליגען, אז א גאַנץ יאָהר אז מיר ווילען עסען מיר חמץ, וויפיעל מאָל איז דאָך געוועזן אז מיר האָבען געוואָלט עסען חמץ אונד עס איז ניט געוועזן.

94) דער אַמעריקאַנער באָק.

איינער האָט ארומגעפיהרט איין אמעריקאנער באָק אויף בילעטען, געוואוינליך איין אמעריקאנער באָק איז בייא אונז א נייעס, דיינען אללע געלאָפען זעהן, איז געווען איינער וואָס איז געקומען זעהן דעם באָק, ער נים אקוק א זופראנער אידיל פיהרט ארום דעם באָק, פרעגט ער בייא איהם וויא קומסטו צו איין אמעריקאנער באָק? פארשטעהט איהר האָט ער געענטפערט—דער באָק איז א חימער,—נאָר איך

בין אַ גרויסער אָרעמאַן איך וויל עפּעס פּאַרדינען נוא אז איך וועל אַרומפיהרען אַ הינגען באָק וועט דאָס וועלען געבען געלד צו זעהן דעם באָק, וואָס האָב איך געטהאן, האָב איך גענומען דעם באָק אונד האָב איהם אָביועפאָרבט אַ האַלבע באָרד אויף רויט אונד אַ האַלבע אויף גרין אונד איין אויער פּאַרקאַסערט אַרויף אונד איינער אַראָפּ אונד האָב איהם אַ נאָמען געגעבען „אַמעריקאנער באָק" אָט נעהמען אַללע בילעטען אונד אין אמת איז ער אַ הינגער באָק. (אַזאַ מין באָק זעהען מיר אָפּט אויף דער וועלט).

95) דיא ווייב האָט אָפּגענאַרט דעם מאַן.

איינער האָט גענומען אַ ווייב, האָט זיא איהם געזאָגט פאַר דער חתונה, אַז זיא האָט טויזענד רוביל אונד האָט דרייא קינדער, אונד זיא איז אַלט דרייסיג יאָהר, לסוף האָט ער זיך אַרומגעזעהן נאָך דער חתונה אַז זיא האָט נאָר פינף הונדערט רוביל, אונד פיער קינדער, אונד איז אַלט פערציג יאָהר, האָט ער געזאָגט צו איהר: מיילע וואָס דוא האָסט געזאָגט אַז דוא האָסט טויזינט רוביל אונד דוא האָסט מעהר ניט וויא פינף הונדערט, ביסטו דאָך ניט מחויב צו געהן גנבנען נאָך פינף הונדערט רוביל, דוא האָסט געזאָגט אַז דוא האָסט נור דרייא קינדער אונד איצט האָסטו פיער קינדער, נוא וואָס זאָלסטו טהאָן דוא קענסט דאָך ניט בעגראָבען איינעם, נור דאָס וועל איך דיר בעטען: דוא האָסט געזאָגט אַז דוא ביסט אַלט דרייסיג יאָהר אונד אין אמת ביסטו אַלט פערציג יאָהר, וועל איך דיר בעטען, אַז האָץ פון איצט אָן זאָלסטו ניט עלטער ווערען.

96) אַ מאַן מיט דרייא קינדער.

איינער אַ ניט הינגער איז געקומען אין שטאָדט אונד האָט גענומען אַ ווייב, האָט ער איהר געזאָגט אַ פריהער, אַז ער האָט דרייא קינדער, איז זיא מרוצה געווארען, דערנאָך פאַהרענדיג מיט איהר צו זיך אַהיים האָט ער איהר געזאָגט אַז ער האָט פיר קינדער, נוא מיילע וואָס זאָל איך טהאָן אַז עס איז רעכט דריי איז רעכט פיער, זיא איז געקומען צו איהם אַהיים האָט זיא געפונען אין שטוב זיעבען קינדער, האָט זיא אָנגעהויבען צו קריגען זיך מיט איהם וואָס ער האָט איהר אָפּגענאַרט, האָט ער צו איהר געזאָגט: „וויא אַזוי האָב איך דיר אָפּגענאַרט?' איך האָב דיר געזאָגט אין שטאָדט, אַז איך האָב דרייא קינדער, אויפ'ן וועג האָב איך דיר געזאָגט אַז איך האָב פיער קינדער, נוא וויפיעל איז דרייא מיט פיער, ניט זיעבען!

97) דער תלמיד מיט דעם רבין.

איינער האט באגעגענט זיינעם א רבין א פארצייטיגען, וואס ער האט ביי איהם געלערנט קינד ווייס, האט ער צו איהם געזאגט: „רבי, איך וואלט זיך דאס פון אייך ניט ריכטען איהר זאלט זאגען אזא ליגען!" ביי וואס פאר א ליגען האסטו מיר געחאפט?—האט דער רבי ביי איהם געפרעגט—„געדענקט איהר רבי" האט ער איהם געענטפערט, אז איהר פלעגט מיר שטענדיג זאגען: „געדענק שמעון, דוא וועסט חרטה האבען, וואס דוא ווילסט ניט לערנען"—אונד איך האב נאך ער היום קיין חרטה נים.

98) אַ מאַן מיט אַ ווייב.

איינער האט געזעהן, וויא עס געהט א דאמע מיט א הערר געארעמט אונד ריידען זיך זעהר פריינדליך, פרעגט ער ביי איינעם: דאס איז א מאן מיט א ווייב? יא—ענטפערט יענער—דאס איז א מאן מיט א ווייב, נור ער איז ניט איהר מאן אונד זיא איז נים זיין ווייב.

99) אַ געשפרעך פון צווייא בעלי מלאכות.

צווייא בעלי מלאכות האבען גערעדט צווישען זיך, דערצעהלט איינער דעם אנדערן: „מיין טאטע עליו השלום האט געטאהן אין טראק, אונד דיין טאטע עליו השלום האט געטאהן אין מיעדניק, פלעגען זייא זיך דערלאנגען א שמעק טאבאק איינער דעם אנדערן;" פרעגט דער אנדערער ביי איהם: „וויא אזוי קען דאס זיין?" טראק איז דאך פיער מייל אויף דער זייט ווילנא, אונד מיעדניק איז פיער מייל אויף יענער זייט ווילנא, איז דאך ווייט איינע פון דיא אנדער אכט מייל, האט דאך ביי זייא געדארפט זיין דיא הענד צו פיער מייל דיא ליינג, אז זייא זאלען זיך קענען דערלאנגען א שמעק טאבאק איינער דעם אנדערן? „אי"—האט איהם יענער געענטפערט — אז דוא פרעגסט קשיות ביסטו גאר איין אפיקורס, איך ווייס מיין טאטע ז"ל האט מיר אזוי דערצעהלט דארף איך גלויבען.

100) דער ברית אין דער צייט.

איינע האט געהאט א איינגעל צווייא חדשים נאך דער חתונה, אז עס איז געקומען צום ברית האט איינער געפרעגט: דאכט זיך עס איז ביי איהר מעהר

ניט וויא צוויי חדשים נאך דער חתונה, וויא קומט דאס אזוי גיך א ברית פאר דער צייט? „דער ברית איז געוועזען אין דער צייט" — האט איינער געענטפערט — נור דיא חתונה איז געוועזען צו שפעט.

101) געמאַכט אויף גאַנץ פסחים.

א מחבר האט אריינגעטראגען זיין ספר צו א גביר, דער ספר איז געוועזען א פירוש אויף גאנץ פסחים, האט ער געבעטען ביים גביר א רוביל פאר דעם ספר; פאר וואס קומט פאר דעם סופר א רוביל? האט דער געפרעגט — פאר וואס ניט — האט דער מחבר געזאגט — איך האב דאך געמאכט אויף גאנץ פסחים;" אונד אז איהר האט יא געמאכט אויף גאנץ פסחים טא איז וואס? האט דער גביר געזאגט איך האב א האן האט ער מיר אנגעמאכט אויף גאנץ ש"ס קאסט ער מיר פערציג קאפיקעס.

102 בעקאַנט געמאַכט.

איינער איז געווארען בעקאנט מיט איינעם, זאגט ער צו איהם: מיר פריידט זעהר וואס איך בין מיט אייך בעקאנט געווארען, מיט איינינע יאהר צוריק בין איך בעקאנט געווארען מיט איינעם אויך פון דיא זעלבינע פאמיליע וואס אייערע, איז ער געוועזען א גרויסער חזיר; „דאס איז געוועזען מיט מיר אליין" — האט דער געענט־פערט.

103) דיא פרויא מיט דיא איזלען.

איין אלטע פרויא האט געפיהרט אייזלען, האבען איהר בעגעגענט איינינע יונגע לייט, האבען זייא געוואלט פון איהר אפלאכען, זאגען זייא צו איהר „גוט מאר־גען אייך מוטער פון דיא אייזלען" האט זיא זייא געענטפערט: „גוט יאהר אייך מיינע ליעבע קינדער."

104) אַ מחבר האַנדעלט מיט מעבעל.

א מחבר האט אנגעטראפען איינעם, פרעגט יענער בייא איהם: וואס הערט זיך, מאכט איהר עפעס גוטע געשעפטען מיט אייערע ספרים? איך האב שוין אוועק געווארפען דעם געשעפט פון דיא ספרים אונד האב אנגעהויבען צו האנדלען מיט מעבעל — האט דער מחבר געענטפערט; נוא לייזט איהר עפעס פאר מעביל? האט

יענער ווייטער געפרעגט — דער ווייל האָב איך נור געלייזט פון מיין איינענע האָט דער מחבר געענטפערט.

105) חקירה פון בטלנים.

צוויא בטלנים האָבען געקלערט: וואָס איז בעסער א בריתל צו א מתיל? פון א בריתל האָט מען א גילדין אונד פון א מתיל האָט מען א גילדין; א בריתל איז בעסער—האָט דער אנדערער געזאָגט ווייל פון א בריתל וועט דאָך אמאָל זיין א מתיל אויך.

106) חקירה פון בטלנים.

וואָס איז בעסער, צו זיעבען שיסלען קאשע, צו פערצעהן שיסלען גרויפען? ענטפער: פערצעהן שיסלען גרויפען איז בעסער, ווייל פון פערצעהן שיסלען גרויפען וועט דאָך זיין זיעבען שיסלען קאשע אונד דערצו דיא יויך אויך.

107) חקירה פון בטלנים.

וואָס איז בעסער לאָקשען צו פארפיל? האָבען צוויא בטלנים געקלערט איינער זאָגט לאָקשען איז בעסער, ווייל פארפיל האָב איך מעהר ניט וויא אין לעפיל אונד לאָקשען האָב איך נאָך ארום לעפיל אויך; אונד דער אנדערער זאָגט: ניין! פארפיל איז בעסער, ווייל פארפיל דיא וואס איך האָב אין לעפיל בין איך דאָך זיכער, אונד לאָקשען איז דיא וואָס ארום לעפיל קענען ארויס שלעפען דיא וואָס אין לעפיל אונד ווידער איז לאָקשען גלאט אייז ענוי מען דארף ארויס שטעלען דעם צונג, האָט דער אנדערער געפרעגט: אז לאָקשין איז איין ענוי פאר וואָס עסט מען דאָס ניט אום תשעה באב? חכם מיינער—האָט דער געענטפערט—אז מען זאָל עסען לאָקשין אום תשעה באב וועט דאָך זיין צוויא ענוים אי פאסטען אי עסען לאָקשין, אונד צוויא ענוים איז מען ניט מחויב אום תשעה באב.

108) געלאָזען דיא הגדה אין שיינק.

איינער האָט געלאָזען דיא הגדה אין שיינק ערב פסח, האָט איינער בייא איהם געפרעגט: וויא לאָזט איהר ערב פסח דיא הגדה אין שיינק? פארשטעהט איהר—האָט ער איהם געענטפערט—איך האָב אָנגעגרייט דיא הגדה אויף בייא נאכט צום סדר, דערווייל האָב איך דאָרטען דערזעהן אזעלכע וויכטיגע מענשען; ר' אליעזר

ר׳ עקיבא, ר׳ יהושע אונד ר׳ טרפון, נאו וויא נעהמט מען ניט אריין מיט זייא מאכען א שנאפס, האָבען מיר געמאכט א גוטען שנאפס, איך האָב א שטארקע קאָפ האָב איך געקענט אוועק געהן, אונד זייא האָבען נעבאך שוואכע קעפ זיינען דייא געבליבען אין שיינק.

109) אַ שלעכטע פרויא.

א נביר האָט נעדארפט נעהמעז א ווייב זיינען געקומען דיא שדכנים אונד האבען איהם פאָרגעליינט זעהר גרויס ארטיגע שידוכים אונד ער האָט קיינע ניט געוואָלט, האָט בייא איהם א שדכן געפרעגט וואָס פאר א שידוך ווילט איהר? איהר קענט דיא שעמערניצע — האָט דער נביר געזאָגט — וואָס זיצט דאָרטען אונד דאָרטען מיט א שאמער, מיט איהר זאָלט איהר מיר ריידען, דער שדכן האט נעמינט, אז ער לאכט דאָס פון איהם ווייל זיא איז געוועזן איין אָרעמע אידענע א בעוואוסטע מרשעת; ניין - זאָגט דער נביר—איך לאך גאָר ניט, איך וויל איהר נעהמען, נעהט אריבער אונד רעדט מיט איהר אונד איך ועל אייך באצאהלען שדכנות וויא פון א רייכען שידוך, דער שדכן איז אוועק צו איהר אונד האָט איהר פאָרגעליינט דעם שידוך, פארשטעהט זיך, אז זיא האט זיך ניט געלאָזט בעטען אונד איז באלד מרוצה געוואָרען אונד עס איז געוועזן חתונה בייא זייא, עס איז אוועק עטליכע טעג נאָך דער חתונה, זאָגט זיא צו איהם: זאָג מיר מיין מאן וואָס איך וועל בייא דיר פרעגען: דוא ביזט דאָך אזא גביר אונד א יחסן וויא קומט דאָס אז דוא האָסט מיר גענומען? פארשטעהסטו מיין ווייב—האָט ער איהר געענטפערט—מיר איז דאָ זעהר גוט אויף דער וועלט, אונד וויא יעדער מענש איז דאָך ניט ריין פון זינד האָב איך מורא איך זאָל ניט האָבען אויף יענער וועלט גיהנם האָב איך דיר גענומען דוא ביסט בעוואוסט אין שטאָדט פאר א גרויסע מרשעת, וועל איך אָפקומען דעם גיהנם אויף דער וועלט זיא איז געוואָרען זעהר אין כעס אויף דעם ענטפער אונד זאָגט צו איהם מיט כעס: אזוי מיט מיר ווילסטו אָפקומען דעם גיהנם! אונד א שלעכט וואָרט וועסטו וועו הערען פון מיר! אונד א קללה וועסטו וועו הערען פון מיר! ניין! בשום אופן ניט מיט מיר וועסטו קיין גיהנם ניט אָפקומען!

110) דער האָן מיט דיא הון.

דיא נמרא זאָגט: אז דער האָן וויל זיך שפילען מיט דיא הון זאָגט ער איהר אז ער וועט איהר מאכען א קלייד אונד דערנאָך שטעלט ער אויס דעם פליגיל אונד

וזאטש: זאל מיר אראפ דער פליניל אויב איך האב א קלייד אונד מאך דיר ניט פרענט דער עולם א קשיא צו אלע מאל קען ער איהר דאס אפנארען? דער תירוץ איז: דיא הק זאגט א דאנה לאז ער מיר אפנארען.

111) דער שניידער.

איינער האט אוועק נענעבען א שניידער א קלייד צו פאררינכטען, האט ער איהר אפנעבראכט אין פיעל ערטער צוריסען; וואס איז דאס?—האט ער בייא איהם נעפרענט;—מענט איהר מיר גלויבען—האט דער שניידער נעענטפערט—אז עס איז פריהער אויך אזוי נעוועזן.

112) אַ גוטען מיינונג אויף אַ חתן.

מען האט בייא איינעם נאכנעפרעגט אויף א בחור וועגען א שידוך, האט ער נעזאגט; דער בחור דארף נעהמען זעהר פיעל נדן וו"יל היינט איז אזא סחורה זעהר טייער מכמה טעמים: א פערד וואס פלעגט אמאל קאסטען פינף אונד צוואנציג רוביל קאסט ער היינט הונדערט, א חזיר וואס פלעגט קאסטען אמאל צעהן רוביל קאסט היינט דרייסיג, אונד א בחור וואס פלעגט אמאל נעהמען הונדערט רוביל נדן נעהמט היינט טויזינד, אונד דער בחור איז א פערד איינער אין א וועלט, אונד א חזיר וואס איז זיין גלייכין ניטא, אונד דערצו א בחור אויך, טא וויפעל נ"ן דארף ער דאס נעהמען?

113) פרו ורבו ומלאו את הארץ.

איין אלטער מאן האט נענומען א יונגע ווייב, האט זייא איינער נעבענצט, צו איהר האט ער נעזאגט „פרו ורבו" אונד צום אלטען האט ער נעזאגט „ומלאו את הארץ."

114) וואס דאַרף דיא וועלט זאָרגען.

א חכם האט אמאל נעזאגט: וואס דארף דיא גאנצע וועלט זארגען, לאזען אללע דינגען איינעם, אונד צאהלען איהם שכירות ער זאל זארגען פאר אלעמען, אי וואס? אז אללע וועלען איהם צאהלען שכירות וועט ער דאך גאר ניט זארגען, טא לאז מען מאכען ער זאל דארפען נעהמען דיא שכירות פון מיין האנד וועט ער שוין גוט זארגען.

115) אַ גוטער פּלאַן.

איינער איז געקומען צו אַ חכם אונד האָט איהם געזאָגט: ער וועט אויפגע־בען פאַר דער וועלט אַ גוטען פּלאַן: אַללע מענשען זאָלען מאַכען איין קאַסע פון זייערע געלד אונד יעדער זאָל נעהמען פון דער קאַסע וויפיעל זיין געברויך איז, וועט זיין גוט פאַר אַלעמען; האָט איהם דער חכם געענטפערט: גוט! איך וועל פועלן בייא דיא אָרעמע אונד איהר פועלט בייא דיא נגידים.

116) דער פילאָזאָף סאָקראַטעס.

דער גרויסער פילאָזאָף סאָקראַטעס האָט געהאַט זעהר אַ שלעכטע ווייב זיא פלעגט איהם שטענדיג שילטען, איין מאָל האָט זיא איהם זעהר פיעל געשאָלטען אונד ער איז געזעסען אונד עס האָט איהם גאָר ניט גיאַרט, איז זיא נאָך מעהר אין כעס געוואָרען אונד האָט גענומען איין עמער וואַסער אונד האָט איהם אַרויף געגאָסען אויפ'ן קאָפּ אונד איהם האָט דאָס גאָר ניט געאַרט, זיינע תלמידים וועלכע זיינען געוועזען דער בייא האָבען בייא איהם געפרעגט: וויא קען ער דאָס אַזוי פיעל ליידען? האָט ער אָנגעהויבען צו לאַכען אונד זאָגט וואָס איז דאָס בייא אייך אַזאַ וואונדער, נאָך אַ דונער איז אימער אַ רעגען.

117) דער הולטאַי.

מענשען האָבען געחאַפּט איינעם אַ הולטאַי וויא ער האָט געגעסען מילחינע זעמעלע מיט הון, האָבען זייא איהם אַוועק געשלעפּט צום רב, האָט דער רב אָנגע־הויבען צו שרייען אויף איהם מיט גרויס כעס אונד זאָגט: וויא עסט מען דאָס זעמעלע מיט הון? וואָס ווייסט איהר ניט רבי — האָט ער איהם געענטפערט—מען ניט אַ ביס זעמעלע אונד אַ ביס הון, אַ ביס זעמעלע אונד אַ ביס הון, אַט אַזוי עסט מען זעמעלע מיט הון.

118) דער חזן.

אין אַ שטעדטיל האָבען זייא געדאַרפט האָבען אַ חזן, איז געוועזען איינער אַ חזן האָט זיך געוואָלט בייא זייא אָפּשטעלען אויף דעם אופ'ן מען זאָל איהם באַצאָהלען שכירות פאַר פינף יאָהר אַ פריהער; וויא קענען מיר דאָס טהאָן?—האָבען זייא צו איהם געזאָגט—טאָמער שטאַרבט איהר אין מיט'ן? נוא וועל איך שטאַרבען—האָט ער זייא געענטפערט וועט זיין מיין מזל, איהר דאַרפט מיר באַצאָהלען אַ פריהער.

119) דער ניט פרומער חזן.

א חזן נים קיין פרומער האָט געגעסען פאר'ן דאווגען, האָבען מענשען צו איהם געזאָגט: וויא אזוי עסט איהר דאָס פאר'ן דאווגען? האָט ער זייא געענטפערט: איך נעהם פאר א דאווגען הונדערט רוביל טאָ וויא קענט איהר פערלאנגען פון מיר איך זאָל דאווגען אומיסט.

120) אַ מויד מיט אַ בלויע זאַק.

מענשען זיינען געפאָהרען אין וועג מיט א בעל עגלה, איז געוועזען אין בויד זעהר איינג צו זיטצען, האָט זיך איינער ארויפגעזעטצט אויף א פוס, האָט ער אָנגעהויבען צו שרייען וועמעס פוס דאָס איז? האָט זיך אָפגערופען א מויד: אויב מיט א בלאָע זאַק איז דאָס מיינע.

121) דער אָרום בחור שטראָפט דיא פערד.

איין אָרעם בחור איז געפאָהרען מיט א בעל עגלה האָט דער בעל עגלה גע־וואָלט שלאָפען, האָט ער געגעבען דעם אָרום בחור האלטען דיא לייצעס אונד פאר זאָגט איהם אז דער פערד וועט זיך שטעלען זאָל ער איהם א שטראַסע טאָהן, דער בעל עגלה איז אנטשלאָפען געוואָרען אונד דער פערד האָט זיך אָפגעשטעלט, איז דער אָרום בחור אראָפּ געקראָכען פון וואָגען אונד צוגעגאנגען צום פערד אונד זאָגט איהם א בער געהט.

122) דער פויער מיט דיא בחאַנעם.

א פויער האָט געבראכט צו א פריץ א קערבעלע עפיל א מתנה, בייא דעם פריץ איז געווען צוויא בחאנעם, וויא דער פויער האָט אוועק געשטעלט דיא קער־בעלע עפיל אויפ'ן טיש אין דער ערשטער שטוב, זיינען ארויסגעגאנגען פון זאָל דיא צווייא בחאנעם אונד האָבען דערזעהן דיא עפיל האָבען זייא גאָר קיין שאלה ניט געמאכט אונד האָבען אויפגעגעסען דיא עפיל ביז איינעם, דער נאָך איז ארויס דער פריץ אונד פרעגט בייך פויער ווא זיינען דיא עפיל? האָט דער פויער געזאָגט „דיינע קינדער האָבען אויפגעגעסען" פרעגט דער פריץ בייא איהם וויא אזוי ווייסטו דאָס אז דאָס זיינען מיינע קינדער? איך האָב געזעהען — האָט דער פויער געענטפערט—אז זייא האָבען דיין אָנבליק האָב איך גלייך פערשטאַנען אז דאס זיינען דיינע קינדער.

123) דוא לעבסט.

איינער האָט באגעגענט דעם אנדערן אויפ'ן גאס, פרעגט ער בייא איהם: דוא לעבסט? איך האָב דאָך געהערט אז דוא ביסט געשטאָרבען; דוא זעהסט דאָך האָט איהם דער געענטפערט—אז איך בין ניט געשטאָרבען; ניין! האָט יענער גע־זאָגט אמאלע וואָס איך זעה, דער וואָס האָט מיר דערצעהלט ווייס איך אז ער איז איין אמת'ער מענש ער וועט קיין ליגען געוויס ניט זאָגען.

124) אַ ישובניקס אַ אינגיל האָט אָנגעהויבען צו לערנען גמרא.

א ישובניק האָט אוועק געגעבען זיין אינגעל צו א רבין ער זאָל מיט איהם לערנעז גמרא, דער רבי האָט מיט איהם אָנגעהויבען צו לערנען דיא גמרא פון „שור שנגח את הפרה" (איין אָקס האָט געשטויסען א קוא) דער אינגיל איז געווען א נר־ער פייעריל האָט איהם דער רבי גע'הרגעט פאר וואָס ער פארשטעהט ניט דיא גמרא, דער אינגיל איז אוועק אהיים אונד האָט אָנגעהויבען צו וויינען פאר'ן פאָטער אונד זאָגט: עפעס איין אָקס האָט געשטויסען א קוא, איך האָב גאָר ניט געזעהען, איך בין גאָר ניט שולדיג, האט מיר דער רבי גע'הרגעט.

125) משיח וועט קומען.

אין יאָהר ת"ר האָט דיא וועלט געקאָכט, אז משיח וועט קומען דעם יאָהר, איינער פון דיא בעלי רמזים האָט געפונען אין דער תורה א ריכטיגען רמז אַז דעם יאָהר דארף זיין דיא גאולה: עס שטעהט „ונתתי מטר ארצכם" ד"ה פון ת'ר וועל איך אוועק געבען אייער לאנד, איז געווען א ישובניק זעהר א רייכער, א גרויסער בעל פרנסה, דיא פעלדער זיינע זיינען געווען פאר זייט, דערצו האָט ער געהאט זעהר פיעל חובות אָפצונעהמען, איז ער ארומגעגאנגען וויא א צומישטער, ער וועט דאָס דארפען לאָזען אזא גוטס אונד געהן אין ארץ ישראל, רופט זיך אָפּ זיין ווייב צו איהם: דוא נאר וואָס זאָרגסטו, גרעסערע שונאים זיינען אויפגעשטאנען אויף אידין אונד זייא האָבען ניט אויסגעפיהרט, וועט ער אויך ניט אויספיהרען.

126) איינפאַלע פון אַ קלוגען קינד.

דער גרויסער גאון ר' הערשיל אַלעס ער וואר נאָך א קליינער אינגיל האָט ער זיך צו שלאָגען מיט נאָך א אינגיל, האָט מען דאָס דערצעהלט דעם פאָטער,

זאָגט דער פאָטער צו איהם פאר וואָס האָסטו זיך מיט איהם געשלאָגען ? ער האָט מיר געטשעפעט — האָט ער געענטפערט ; זאָגט דער פאָטער צו איהם : וואס איז דיא מעשה וואס ער האָט נור דיר געטשעפעט פאר וואָס טשעפעט ער מיר ניט ? גוא לאָז זיין וויא דוא זאָגסט—האָט ער געענטפערט—אז איך האָב איהם געטשעפעט, פאר וואָס צעפע איך דיר ניט ?

127.

דער בעהעלפער איז געקומען געהמען איהם אין חדר, זאָגט דער בעהעלפער צו איהם : הערשיל קום אין חדר, זאָגט ער צום באהעלפער ניט אזוי בעט מען, איך האָב געהערט וויא מען איז געקומען בעטען דעם טאַטען אויף א מז״ט האָט דער בעטער געזאָגט... דער אונד דער האָט געבעטען איהר זאָלט אזוי גוט זיין זונד קר מען אויף מז״ט, רופט זיך אָפּ דער באהעלפער צו איהם ר׳ הערשיל דער רבי האָט געבעטען איהר זאָלט אזוי גוט זיין אונד קומען אין חדר, זאָגט ער צום באהעלפער זאָג דעם רבין עס איז גלייך וויא געווען.

128.

אז ער האָט געלערנט אין חדר „אלף בית“ האָט זיינער א חבר געפרעגט ביין רבין א קשיא, דער רבי האט מיט איהם גילערנט צירה פא — „פא“ פרעגט דער אינגל צו וואָס דארף נאָך שטעהן אונטערן פא א צירה מען זאָגט דאָך אָן צירה אויך „פא“ זאָגט דער רבי צו דעם אינגיל „גיב הערשלען א פאָץ פאר וואס האָט ער ניט געפרעגט דיא קשיא“ נעהמט הערשיל אונד דערלאנגט דעם אינגיל א פאָץ, זאָגט דער רבי צו איהם פאר וואָס האָסטו איהם געגעבען א פאָץ ?—האָט ער גע־ענטפערט — מיילע איך האלט דאָס ניט פאר קיין קשיא, אָבער ער אז ער האלט דאָס יאָ פאר א קשיא פאר וואָס האָט ער געוואָרט ביז איצט אונד האָט נים גע־פרעגט פריהער ביין הא דיא זעלבע קשיא ?

129.

ער האָט געהאט א קליינע שוועסטעריל מען האט איהר גערופען „שרה“ האָט דער פאָטער אמאָל געהאַלטען א ביין זעהר א שעהנעם, זאָגט דער פאָטער צו זייא ווער עס וועט זאָגען א גוטען וויטץ וועל איך יענעם אוועק געבען דעם ביין, רופט זיך אָפּ שרה עס שטעהט „ולשרה בן“ קומט מיר דעם ביין, האָט דער פאָטער איהר אוועק געגעבען דעם ביין, נעהמט הערשיל אונד חאפּט בייא איהר ארויס דעם ביין, האָט זיא אָנגעהויבען צו וויינען, זאָגט דער פאָטער צו איהם : פאר וואָס האָסטו בייא

איהר ארויס גענומען דעם ביין? האט ער גענטפערט, דער בית פון ולשרה בן שטעהט דאך אן איין פינטעלע לעזט מען דאך ולשרה בן, דארף זיא דאך ווייגען.

130.

איינער האט איהם אמאל גערופען „שיינעץ" האט ער זיך אפגערופען צו יענעם: איידער איהר זייט געווארען א גרויסער פויער זייט איהר דאך אויך געווען א שיינעץ.

131.

איין מאל האט איהם דער פאטער געגעבען א פלאש ער זאל געהן בריינגען ביר, זאגט ער: גיב מיר געלד, זאגט דער פאטער צו איהם „א קנוטץ איז צו בריינגען פאר געלד דוא ברייננ אן געלד" איז ער אוועק געגאנגען אונד איז געקומען צו ריק מיט א ליידינע פלאש אונד זאגט צום פאטער נא טרינק, זאגט דער פאטער עס איז דאך א ליידינע פלאש, נוא—האט ער גענטפערט — א קונץ איז צו טרינקען פון א פולע טרינק פון א ליידינע.

132.

ער האט אמאל געבעטען מען זאל איהם געבען א הערינג, האט דער פאטער געהייסען מען זאל איהם דערלאנגען א קאפ מיט איין עק אונד זאגט צו איהם נא דיר א הערינג, ער האט גאר ניט גערעדט אונד האט צו גענומען, אויף מארגען אין דער פריא איז ער געגאנגען דאווגען אין בהמ"ר אונד אין א מינוט ארום איז ער שוין דא צוריק פון דאווגען, פרעגט דער פאטער בייא איהם: וויא אזוי האסטו אזוי גיך אפגידאווינט? האט ער גענטפערט: אז א קאפ מיט איין עק איז א גאנצער הערינג איז מה טובו מיט עלינו א גאנצער דאווגען.

133.

ער איז געגאנגען אין גאס, איז איינער געשטאנען אויף א גאניק אונד זאגט צו איהם: הערשקע וואסער סדרה געהט היינט? רופט ער זיך אפ צו איהם: איך האב ועסט פארגעסען נור אז איך האב אייך דערזעהן האב איך זיך דערמאהנט אז קרח געהם.

134.

ער האט אמאל געזאגט א דרשה אין שול אז יעדער איז געווען אויסער זיך א קינד זאל זאגען אזא דרשה, וויא ער האט אפגעזאגט איז ער געגאנגען אויפ'ן שול הויף אונד האט זיך געשפילט מיט דיא קינדער אין פערדליך, זאגט איינער צו איהם:

האסט דאס פאר דיר אלע נארעשקייט, אט איצט האסטו נעזאגט אזא דרשה אונד געהסט שוין שפילען אין פערדלעך? פאר שטעהט איהר — האט ער איהם גענענט־פערט—יעדער זאך איז געמאכט געווארען מען זאל לאזען אפרוהען, איינער נייט ט פולע דארף ער זיך זעטצען אפרוהען, איך האב ערשט געהארעוועט מיט'ן שכל צוויי שעה נאך אנאנד דארף איך איהם לאזען אפרוהען אונד נעהמען זיך צו נארעשקייט.

135.

איינמאל איז געקומען צו איהם א מחותן מיט נאך מענשען זעהען איהם, זאגט דער פאטער צו איהם: הערשיל! מרעף וועלכער איז דער מחותן? האט ער אנגעוויזען מיט'ן פיננער אויף איינעם אונד זאגט אט דער איז דאס, פרעגט דער פאטער בייא איהם: פון וואנען פארשטעהסט? האט ער געענטפערט ווייל א'ך האב איהם שוין פיינד.

136) דער מגיד מיט דעם באק.

א מגיד האט געזאגט אין א בית המדרש האט ער געזעהן וויא איינער שטעהט אונטערן בימה אונד וויינט זעהר ער גיסט מיט טרערין, דער מגיד האט זעהר גע־קוואלען אז מיט זיין דרשה האט ער געמאכט וויינענדיג, נאכ'ן זאגען איז ער צוגע־גאנגען צו יענעם אונד זאגט איהם האט אייך מיין זאגען גוט געגומען? איך וועל אייך דערצעהלען רבי—האט איהם יענער געענטפערט — בייא מיר האט מען אמאל גענגבעט א באק איז דיא בערדיל זיינע געווען פונקט וויא אייערע, וויא איך האב אייך דערזעהן האב איך זיך דערמאנט אן דעם באק וואס מען האט בייא מיר גע־גנב'עט האב איך אנגעהויבען צו וויינען.

137) דער לוה.

איינער איז אריין צו איין אום בעקאנטען אונד האט געבעטען בייא איהם אנטלייען א גמילת חסד, זאגט יענער צו איהם: וויא בעט איהר בייא מיר לייהען געלד אז איך קען איך גאר ניט? אט דאס איז דיא מעשה—האט דער געענטפערט ווייל איהר קענט מיר ניט בין איך געקומען צו אייך בעטען אנטלייען, דען אז איהר וואלט מיר געקאנט וואלט איהר מיר געוויס ניט אנטלייען.

138) דער חתן האט זעהר געטראפען מיט דיא כלה.

איינער האט געפרעגט א חתן אויף מארגען נאך דער חתונה: וויא האסטו

אנגעטראָפען מיט דיין ווייב? קענטיג א דימענט—האָט ער געענטפערט — א נאכט א יאָהר. ווען איך זאָל הערין פון איהר א קללה א גאנצע נאכט.

139) דער חתן מיט דיא גילדערנע יויך.

מען האָט דערלאנגט א חתן נאָך דער חופה דיא גילדערנע יויך, רופט ער זיך אָן צו זיין מוטער „מאמע, קענטיג קעסט וועל איך האָבען גוטע.“

140) דיא נאַכריכט.

א שטודענט האָט אָנגעטראָפען איינעם פון זיין שטאָדט, פרעגט ער בייא איהם: וואָס הערט זיך בייא אונז אין דער היים? האָט יענער געענטפערט: דיא פאָר פערד וואָס דער פאָטער האָט געהאט זיינען זייא ניפיינערט, אוי וויי! זאָגט דער שטודענט — אזא טייערע פאָר פערד, וואָס איז געווען דיא סיבה?—דער הויף אייערער איז אָפּגעברענט געוואָרען האָבען זייא געהאָרעוועט צו פיעל פיהרינדיג וואסער זיינען זייא דערפון ניפיינערט—אוי וויי! זאָגט דער שטודענט—דער הויף איז אויך אָפּגעברענט געוואָרען, וויא אזוי איז דאָס געווען?—דיא מוטער איז געשטאָרבען—האָט יענער געענטפערט—איז מען געגאנגען מיט ליכט האָט מען פארוואָרפען פייער האָט זיך אָנגעצונדען דער הויף, אוי וויי! זאָגט ער, דיא מוטער איז אויך געשטאָרבען?—זיא האָט זיך זעהר פארביינקט נאָכ'ן פאָטער—האָט יענער געזאָגט, וואָס ער איז געשטאָרבען, איז זיא אויך געשטאָרבען.

141) דעם קלעזמערס ווייב.

דעם קלעזמערס ווייב האָט געלייענט דעם טייץ חומש, שטעהט דאָרטען: „מרים הנביאה האָט גענומען דעם כלי זמר דעם פויק“, האָט זיא געלייענט: מרים הנביאה האָט גענומען דעם קלעזמער דעם פייאָק, זאָגט זיא: „אמת א קלעזמער איז טאקע א פייאָק, א וואונדער! מרים דיא נביאה זאָל נעהמען א קלעזמער.“

142) דער גביר מיט דעם מלמד.

בייא א גביר אין הויז האָט געלערנט א מלמד, האָט דער גביר געקויפט זעהר פיעל נאָלד מיט זילבער אונד האָט זיך זעהר געפרייט מיט דעם, דער מלמד האָט זיך אויך געפריים, פרעגט איהם דער גביר: „וואָס איז מיט דיר דיא שמחה?“— פאַר וואָס זאָל איך זיך נים פרייען—האָט געענטפערט דער מלמד—איהר וועהט דאָך

בייא מיר אין שטוב וואס נאלד אונד זילבער עס איז דא, — וויא הייסט דאס בייא דיר אין שטוב ? — זאגט דער גביר — וואס וועט זיין אז דוא ווערסט אוועק פאהרען אהיים ? — וואס וועט זיין אז איהר וועט אוועק פאהרען אהיים... האט דער מלמד גענטפערט.

143) דיא טאַבליצע.

איינער איז געגאנגען צווישען דיא קראמען, זעהט ער אויף א קראם הייננט א טאבליצע אונד אויף איהר איז אויפגעשריבען : „דא פערקויפט מען זיידינוואַרג״, איז ער אריין אין קראם אונד בעט מען זאל איהם געבען א זיידינע טיכעל, האבען זייא איהם אנגעקוקט אין דיא אויגען אונד זאגען צו איהם וויא קומט צו אונז זיי־דענע טיכער א־הר זעהט דאך אונזערע סהורה איז אלטע סמאטעס אלערליי, זאגט ער צו זייא : פאר וואס שטעהט אויפ׳ן טאבליצע אז דא ווירד פערקויפט זיידינס ? זאגען זייא צו איהם ; דיא טאבליצע איז אויך צו פארקויפען, מיר האבען נעקראגען אין אלטע טאבליצע האבען מיר אויפגעהאנגען טאמער וועט איהר ווער אפקויפען.

144) דער שוואָגער.

איין אָרעמאן איז אריין צו א גביר בעטען א נדבה. האט דער גביר איהם ניט געגעבען, זאגט דער אָרעמאן צו איהם : איהר ווילט מיר ניט געבען, וועל איך שיקען מיין שוואָגער צו אייך, פרעגט דער גביר בייא איהם ווער איז דיין שוואָגער ? זאגט דער אָרעמאן : איך האב געהאט א שוועסטער האט איהר גענומען דער מלאך המות, איז ער דאך מיין שוואָגער.

145) אַ זוהן ניט קיין מענש.

א חכם האט געמאכט חתונה א זוהן, דער זוהן איז געווען ניט נעראטען אין טאטען, עס איז געווען זעהר א פאראדנע חתונה, נאך דער חתונה שבת אויף מז״ט זיינען געווען דיא גרעסטע לייט פון שטאדט, דער חתן איז געווען ניט זעהר צופריי־דען פון דיא געסט, ווייל ער האט פראסט געוואלט עסען, האט ער אללע ווײלע ארויס גענומען דעם זייגער אונד זאגט : שוין איינס דער זייגער, שוין האלב צוויי, דער פאטער האט גוט באמערקט, אז דיא געסט באמערקען דאס אויך, זאגט ער צו זייא : איך וועל אייך דערצעהלען א מעשה : עס איז אמאל איינער געפאהרען אין וועג האט זיך איהם זעהר פאר וואלט עסען, זאגט ער צום פורמאן : פאר צו

ניכער צו א קרעטשמע ועלען מיר דאַרטען עפּעס עסען, זייא זיינען נעקומען צום קרעטשמע זיינען זייא אריין נעפאָהרען אין שטאַדאָלע האָבען זייא נעזעהען עס שטעהט א מענש, פרענען זייא בייא איהם: צו איז ניטאָ בייא אייך עפּעס וואָס צו עסען? דער מענש ענטפערט: עס איז ניטאָ קיין זאַך, האָבען זייא נענומען פאָהרען ווייטער, דער קרעטשמער האָט נעזעהען וויא עס איז אריין נעפאָהרען איין אורח אונד פאָהרט שוין ארויס איז ער ארויסגעלאָפען אונד פרעגט ביין אורח: פאַר וואָס פאָהרט איהר אוועק? האָט נעענטפערט דער אורח: דער מענש אייערער האָט נעזאָגט עס איז בייא אייך קיין זאַך ניטאָ וואָס צו עסען, רופט זיך אָפּ דער קרעטשמער: „דאָס איז ניט קיין מענש, דאָס איז מיינער א זוהן."

146) געמאַכט שותפות מיט'ן רבין.

א רייכער מאַן וואָס האָט געהאַט זעהר פיעל בהמות, האָבען בייא איהם אָנ־נעהויבען צו פיינערין דיא בהמות, איז ער אוועקגעלאָפען צום רבין פרענען בייא איהם איין עצה, זאָגט דער רבי צו איהם „דוא נעהם מיר צו פאַר א שותף וועל איך שוין פאַרזאָגען דעם מלאך המות ער זאָל דיא בהמות ניט צעפּען" ער האָט אזוי געטאהן אונד האָט צונענומען דעם רבין פאַר א שותף אונד דיא בהמות זיינען נעבאַך אויס־געפיינערט ביז איינע, איז ער אוועק געלאָפען צום רבין וויינענדיג אונד דערצעהלט דאָס דעם רבין, זאָגט דער רבי צו איהם נוא מיילע דער מלאך המות וועט שוין בייא מיר האָבען זיין פּסק פאַר וואָס ער האָט מיר ניט געפאָלגט, אָבער דוא גיב מיר א העלפט פון דיא פעל, דען איך בין דאָך דיינער א שותף.

147) דער ליגנער.

עס איז נעווען איינער א ליגנער וואָס ער פלעגט דערצעהלען זעלטענע ליגינס, האָט מען איהם אויפגעהערט צו גלויבען, האָט ער נעדוגנען איינעם אז ער זאָל מסכים זיין אויף אלעס וואָס ער וועט דערצעהלען אז עס איז איין אמת, איין מאָל דערצעהלט ער אז ער האָט נעזעהן א וואָגען פון איין ע״ן וועלט ביז דיא אנדערע עק וועלט אונד דיא האָלאָבלעס זיינען נעווען אויף יענער זייט וועלט, האָט נעזאָגט דער נידונגענער „דאָס איז א ליגען" שטייץ—זאָגט ער צו איהם—איך האָב דאָך דיר גע־דונגען דוא זאָלסט זאָגען אויף אלעס אז עס איז איין אמת! רופט זיך אָפּ יענער: איך האָב זיך מיט דיר באַדונגען מסכים צו זיין נור אויף א ליגען וואָס עס קען גע־מאָלט זיין אויף דער וועלט אבער אזא ליגען וואָס עס געהט ארויס אויף יענער זייט וועלט האָב איך זיך ניט באַדונגען.

148) דער שניידער מיט דיא גמרא.

צווייא ישיבה בחורים האבען זיך נעאמפּערט אין א שטיקעל גמרא זייא האָ־בען בשום אופ'ן ניט נעקענט דורך קומען צווישען זיך, איז אריין אין קלויז איינער א הייבער מענש מיט א גרויסע באָרד מיט א גראָבען בויך ער האָט אויסנעוויזען עפּעס נאָר וויא א רב אונד ער איז טאקע נעווען א שניידער, דיא ישיבה בחורים האָבען איהם דערזעהן האָבען זייא נערעכענט אז ער איז א גרויסער למדן, האָבען זייא איהם נעבעטען ער זאָל זייא דערקלערען דיא שטיקעל גמרא, רופט ער זיך אָפּ צו זייא: דאָס איז דאָך דער נס וואס איהר האָט אָננעטראָפען מיר וואָס איך קען לערנען, אָבער איהר וויא נעהט איהר דאָס צו צו א מענשען וואָס איהר קענט איהם ניט צו קען ער לערנען צו ניט — פרעגנען בייא איהם א שטיקעל גמרא, איהר קענט דאָך איהם מבייש זיין, אונד דער פאר וועל איך אייך טאקע ניט זאָגען.

149.

נאָך אזא מעשה איז נעווען מיט א שניידער, ישיבה בחורים האָבען בייא איהם נעפרעגט א שטיקעל גמרא האט ער צו זייא נעזאָגט: פויערים אזא גרינגע שטיקעל גמרא זאָלט איהר ניט וויסען, איך וועל אייך בשום אופ'ן ניט זאָגען, איהר זייט ניט קראַנק צו האָרעווען אליין אונד מאטערן זיך איהר זאָלט אליין וויסען דיא שטיקעל גמרא.

150) דיא מלקות ערב יום כפור.

איין אורח האָט נעהאלטען יום כפור אין א שטעדטיל איז ער אריין ערב יום כפור אין בהמ"ד דאווענען מנחה, נאָך מנחה זאָגט צו איהם דער שמש: ר' איד ווילט איהר אפשר זיך שלאָגען מלכות? דער איד האָט זיך איינגעבויגען אונד דער שמש האָט איהם אָפּגעצעהלט דיא ל"ט מלכות, ער איז אויפגעשטאַנען אונד וויל אוועקגעהן, זאָגט דער שמש צו איהם ר' איד מען דארף דאָך... וואָס נאָך?—פרעגט דער אורח — זאָגט דער שמש: מען דארף באצאָהלען, וואָס הייסט באצאָהלען— ענטפערט איהם דער אורח—לא מצינו בכל התורה כלה לוקה ומשלם: דאָס הייסט, מיר נעפינען ניט אין דער תורה אז מען זאָל נעשלאָגען ווערען מיט מלקות אונד ער זאָל נאָך באצאָהלען.

151) אַ פסחדיגע שאלה.

א מיידיל איז געקומען פסח צום רב פרעגען א שאלה אונד זאָגט: מען האָט אריין געליינט צוויא קניידלעך אין טאָפּ האָט מען געפונען א דריטע? דער בייא איז געזעסען א יונגער מאַן ער איז געקומען נעמען סמיכה ביין רב, זאָגט דער רב צו איהם: פסקעט איהר דיא שאלה, דער יונגער מאַן האָט געבאָך ניט געוואוסט וואָס צו זאָגען, זאָגט דער רב צו איהם: וואָס פארשטעהט איהר ניט, דיא מיידיל קען ניט שארף ריידען זיא מיינט מען האָט געפונען א גריקע.

152) געוואָרען א למדן.

א ישובניק איז געוואָרען א נגיד, נוא וויא דער שטיינער איז אז מען ווערט א נגיד ווערט מען שוין א חכם אונד א למדן, פרעגט אמאָל איינער בייא דעם ישובניק פון וואנען זייט איהר געוואָרען א למדן? אָט איך וועל אייך דערצעהלען וועט איהר הערען: דער פריץ האָט מיר בענגענט האָט ער בייא מיר געפרעגט צו האָב איך ניט געזעהן זיין הונד, ער איז פארפאַלען געוואָרען, האב איך איהם גע־ענטפערט השומר אחי אנכי? נוא בין איך דען ניט קיין למדן?

153) אַ אידענע לייענט דעם טייץ חומש.

א אידענע האָט געלייענט דעם טייץ חומש, האָט געפעהלט אין טייץ חומש עטליכע בלעטער אונד זיא האָט געלייענט כסדר: „אדם האָט באשלאָפען חוה׳ן זיין ווייב אונד האָט איהר אויסגעקלעפט פון אינעווייניג אונד פון דרויסען מיט פעך“, טפו! זאָגט זיא דאָס וואָלט דאָך קיין הולטאַי ניט טהאָן: שלאָפט מיט איהר אונד קלעפט איהר אויס מיט פעך.

154.

איינער האָט זיך געקלאָגט פאר מענשען: וואָס טהוט מען, מיין איידים קען אין קאָרטען ניט שפּילען אונד קען קיין בראנפין ניט טרינקען, האָבען זייא צו איהם געזאָגט: דאָס איז דאָך אדרבה גוט; האָט ער זייא געענטפערט: פארשטעהט איהר ער קען אין קאָרטען ניט שפּילען אונד שפּילט, ער קען קיין בראָנפין ניט טרינקען אונד טרינקט דוקא.

155) דער גיראָטענער איידים.

איינער האָט אמאָל געזאָגט עס איז איין אומגליק מיט מיין איידים, ער איז א חזן, א שרייבער אונד א מחבר, זאָגען זייא צו איהם דאָס איז דאָך אלין מעלות! האָט ער צו זייא געזאָגט פארשטעהט איהר: ער איז א גרויסער נאר, וואָלט איך אליין מעהר ניט געוואוסט, איז ער אָבער א חזן, ווייסען גאנץ שול אז ער איז א נאר, היינט וואָלט מען מעהר ניט געוואוסט וויא דאָ אין שטאָדט, איז ער א שרייבער, אונד שרייבט בריף אין אנדערע שטעדט ווייס מען שוין דאָרטען אויך, היינט איז ער א מחבר ווייס מען שוין אויף דער גאנצער וועלט אז ער איז א נאר.

156) דיא חכמים אונד דיא רייכע.

מען האָט געפרעגט בייא א חכם: ווער איז מעהר געעהרט דיא חכמים צו דיא רייכע? האָט דער חכם געזאָגט: „דיא חכמים" האָבען זייא געפרעגט בייא איהם: פאר וואָס גייען דיא חכמים צו דיא רייכע אונד דיא רייכע גייען ניט צו דיא חכמים! האָט דער חכם זייא געענטפערט: ווייל דער שטיינער איז אז דער רופא געהט צום חולה.

157.

פ ר א נ ע: פאר וואָס ניט א נביר ניכער א נדבה א קאליקען אָדע א בלינדען אונד איין אָרעמען חכם ניט ער ניט?

ע נ ט פ ע ר: ווייל פון צו ווערען אליין א קייליקער אָדער א בלינדער איז דער נביר ניט זיכער, אָבער פון צו ווערען אליין א חכם איז ער געווים זיכער.

158 ר' מנשה איליער אונד דער קליין שטעדטיל'דיגער רב.

הרב החכם ר' מנשה איליער איז אריין אין א קליין שטעדטיל צום רב זעהט ער וויא דער רב זיטצט איינער אליין בייא א דין תורה, זאָגט ר' מנשה צו איהם: איהר האָלט דאָס ניט וואָס עס שטעהט „אל תהי דן יחידי" (דוא זאָלסט ניט פסקענען א דין תורה איינער אליין?) ענטפערט איהם דער רב: „איך אונד דער חושן משפט זיינען מיר צווייא" האָט ר' מנשה צו איהם געזאָגט: דאָס איז דאָך שוין גאָר ניט פיין פון אייך, דיא גמרא זאָגט אַז דיא חשובי ירושלים פלעגען ניט

זיצען מיט איינעם ביין טיש פיידען אז זייא האָבען איהם נעקענט, אונד איהר קענט דאָך ניט דעם חושן משפט טאָ וויא זיצט איהר מיט איהם?

159) אַ קלוגער ענטפער פון אַ רב.

איינער אַ חברה מאַן איז אריין צו אַ רב אונד בייא איהם נעפרעגט: עס שטעהט, אז מען זעהט אַ תלמיד חכם דאַרף מען זיך ׳שטעלען, אונד אז מען זעהט אַ בייזען הונד דארף מען זיך זעטצען, היינט אז עס מאכט זיך ביידע מיט אמאָל אַ תלמיד חכם מיט אַ הונד וויא זאָל מען טאָהן? האָט דער רב נעענטפערט: אזא דין וואָס מען קען ניט פסקענעז ריכטיג זעהט מען וויא דיא וועלט פיהרט זיך, טאָ לאָמיר ביידע ארויס נעהן אויפ׳ן גאס ווען מיר זעהן וויא דער עולם וועט טאָהן.

160) דער דובנער מגיד.

דער ׳ובנער מגיד איז נעפאָהרען אין וועג מיט אַ בעל ענלה איז נעקומען ארוף בארג איז דובנער אראָפּגעגאנגען פון וואָגען, זאָגט דער בעל ענלה צו איהם: רבי, אייך מעג דער פערד פיהרען ארוף באַרג אויך, האָט איהם דער דובנער גע־ענטפערט: איך וועל אייך זאָגען, עס קען זיין, אז איך וועל האָבען אויף יענער וועלט אַ דין תורה מיט דעם פערד בייא בית דין של מעלה וועל איך טאַקע נעווינען, איך וויל אָבער מיט אַ פערד קיין דין תורות ניט האָבען.

161) דער פּאָטער מיט דעם זוהן.

אַ פּאָטער האָט זיך נעאמפּערט מיט אַ זוהן אין אַ זאך, זאָגט דער פּאָטער צום זוהן: ביסטו דאָס קליגער פאר מיר? זאָגט דער זוהן צו איהם: קליגער פאר דיר ווייס איך ניט, נור אלץ ביסטו מיט אַ דור נעהנטער צו תרח׳ן וויא איך, האָט דער פּאָטער נעענטפערט: אָבער דער פאר ביסטו דאָך מיט אַ דור ווייטער פון אברהם׳ן וויא איך.

162) דער אורח מיט דיא קרעצמערקע.

איין אורח איז נעקומען אין אַ קרעצמע האָט ער זעהר נעוואָלט עסען, פרעגט ער בייא דיא בעל הבית׳טע קריג איך אפשר בייא אייך אַ שטיקעל פלייש? איך וויל זעהר עסען; עס איז ניטאָ—ענטפערט זיא; אפשר קריג איך עפּעס מילכיקס? ניין, אפשר איז דאָ בייא אייך אַ הערינג? ניין, אַ בולקע וועל איך אפשר בייא אייך

קריינען? ניסאָ, אפשר איז דאָ בייא אייך אַ שטיקעל ברוים ניט מיר? אך — זאָגט זיא—וואָס פאר איין נאַרישער איד דאס איז, אַלץ ווילט זיך איהם.

163) אַ שכל פון אַ קרעמער.

איינער איז אריין אין אַ קראָם קויפען סחורה האָט דער קרעמער בייא איהם געבעטען אַ גרויסען פרייז, פרעגט ערביין קרעמער: איך נעהם בייא אייך פאר בארעס געלט רעכענט איהר מיר טייערער אונד יענער האָט בייא אייך גענומען אויף באָרג האָט איהר איהם גערעכענט וועלוועלער? פארשטעהט איהר—האָט איהם דער קרעמער געענטפערט — בייא יענעם קען זיין עס זאָל זיין פארפאלען איז דאָך גלייכער עס זאָל זיין וויינינער פארפאלען.

164) דער עצה געבער.

איינער איז געקומען צו אַ גביר זיינעם אַ קרוב, בעטען בייא איהם אַ שטעלע, פרעגט דער גביר בייא איהם: קענסטו פיהרען אַ בוך? ניין! — ענטפערט ער— קענסטו שרייבען? ניין, טאָ וואָס דען קענסטו? „איך קען געבען עצות" ווען אזוי—האָט דער גביר געזאָגט—טאָ גיב מיר איין עצה וויא ווער איך פטור פון דיר.

165) אַ נייער פירוש אויף הגדה.

אַ מחבר האָט געמאַכט אַ נייעם פירוש אויף הגדה, האָט בייא איהם איינער געפרעגט: איז דען קנאַפּ פרושים אויף הגדה, וואָס ווילט איהר נאָך מיט אייער פירוש? פארשטעהט איהר—האָט איהם דער מחבר געענטפערט—פון יענע פרושים קען איך אָבער קיין פסח ניט מאַכען.

166) דער דאָקטאָר אונד דער קראַנקער.

אַ דאָקטאָר איז געקומען צו איין קראַנקען, האָט דער קראַנקער גענומען זייער וויינען, זאָגט דער דאָקטאָר צו איהם, וויין ניט, דוא וועסט ווערען געזונד, דען נאָכ'ן רעכענונג ווערד געזונד פון דיא קראַנקהייט איינער פון הונדערט אונד ניין אונד נייעציג זיינען שוין דורך מיין האַנד געשטאָרבען פון דיא קריינק אונד דוא ביסט דער הונדערטער דארפסטו ווערען געזונד.

167) דער סלאָנימער מגיד.

אין סלאָנים איז געווען א מגיד, ער איז געווען באוואוסט אויף דער וועלט פאר א משוגענעם, בעת עס איז ארויס דער ספר „מלחמה בשלום“ (דיא געשיכטע מיט יוסף'ן מיט דיא ברידער) איז דער מגיד זעהר נתפעל געוואָרען פון איהם, ער איז איהם זעהר נעפעלען געווען, זאָגט ער: „אזא מענש וואָס קען מאכען אזא ספר מוז מען פאָהרען צו איהם“ ער איז אוועק נעפאָהרען אונד איז נעקומען צו איהם, ער איז אריין אין שטוב ניט איהם דער מחבר שלום עליכם אונד פרעגט: ווער זייט איהר: אז איהר האָט נעמאַכט דעם „מלחמה בשלום“—ענטפערט דער מגיד—דארפט איהר וויסען ווער איך בין, רופט זיך אָפּ דער מחבר צו איהם: אז איהר זייט אזא משר נענער זייט איהר דער סלאָנימער מגיד.

168) נעוואָלט געבען טויזענד רוביל.

איינער האָט דערצעהלט: אז ער איז געווען אין ווארשא האָט איינע א פריצטע נעוואָלט נעבען טויזנד רוביל זיא זאָל איהם זעהן, האָט מען בייא איהם נעפרענט: וואָס איז דיא מעשה? פארשטעהט איהר—האָט ער געענטפערט—זיא איז נעווען א בלינדע.

169) דיא רבנים מיט דעם בעל ענלה.

עס האָבען זיך אמאָל צו זאמען נעקליבען אין א שטוב צעהן רבנים, האָבען זייא נעוואָלט דאווענען מנחה אונד מאכען א קדושה, אונד וויא עס ניט רבנים וואָס זייערע נרונסקייט איז נור אין לערנען אבער אויף עברי זאָגען זיינען זייא לא עלינו שוועדליך, איז ניט נעווען קיין איינער פון זייא ווער עס זאָל קענען מאכען א קדושה, איז אריין אין שטוב א בעל ענלה, זאָגען זייא צו איהם אָט איהר וועט אונז מאכען א קדושה, פארשטעהט איהר—האָט דער בעל ענלה זייא געענטפערט—אז איך בין נעווען א קליינער אינגיל פלעגט מיין מאמע זאָגען אויף מיר אז איך וועל אויך זיין א רב, קען איך אויך קיין עברי ניט.

170) דער הולטאַי.

איינער א נרויסער הולטאי האָט מען איהם נעחאפּט אין א שטעדטיל בייא אין עברה מיט איין אשת איש, האָט מען איהם אוועק נעשלעפּט צום רב אונד דער

רב האָט נעשריען אויף איהם: „רשע איבער דיר שטארבען קליינע קינדער!“ ער איז ארויס פון שטוב זיינען קליינע קינדער נאָך איהם נאָך געלאָפען אויפ׳ן גאס אונד האָבען נעשריען אשת איש׳ניק, האָט ער זיך אָפגעקעהרט צו זייא אונד זאָגט: קינדער איהר וועט נים אוועק געהן? איך געה ווידער צו דיא ווייביל וועט פון אייך קיין שריד ופליט נים בלייבען.

171) דער בעל עגלה אין מזרח וואַנד.

א בעל עגלה אין אַ קליין שטעדטיל איז געוואָרען א נגיד, האָט ער געקויפט א שטאָט אין בהמ״ד אין מזרח וואנד לעבען ארון קדש, איז אמאָל אריין אין בהמ״ד איינער א פארצייטינער בעקאנטער, ער זעהט דער בעל עגלה שטעהט אויבען אָן, איז דאָס איהם נעווען זעהר א וואונדער, דער בעל עגלה האָט דאָס באמערקט האָט ער איהם צונערופען אונד זאָגט צו איהם: וואָס וואונדערסטו זיך? דוא זעהסט נים א מזרח מים פערד דארף מען האבען צו זיי א בעל עגלה.

172) דער בעל עגלה נאָך ששי.

אין א שטעדטיל האָט מען אויפגערופען א בעל עגלה נאָך ששי, איז דאָס איהם זעהר נים אָנגעשטאנען, איז ער ארויף אויפ׳ן בימה אונד האָט אָנגעהויבען צו שרייען וואָס בין איך עפעס א יעדנאָקאָניק וואס מען רופט מיר אויף נאָך ששי.

173) דער בר מצוה.

א ישובניק האָט נעמאכט א בר מצוה ביין זוהן, האָט ער פארבעטען מענשען צו זיך אללע זאָלען זיך מיט איהם פרייען אויף זיין שמחה, דער בר מצוה אינגיל איז אריין אין שטוב זייא זעהען א גרויסער בחור פון א יאָהר צוואנציג, זאָגען זייא צו דעם ישובניק: אָט דער איז דאָס איצט געוואָרען בר מצוה? פארשטעהט איהר האָט ער זייא געענטפערט—ער איז שוין געוואָרען בר מצוה לאנג, נור ביז איצט איז ער נאָך נים פארטיג געוועזן מיט׳ן מפטיר.

174) איין קלוגער ענטפער פון אַ מאַן צו אַ פרויא.

איינער האָט גענומען א ווייב האָט זיא מיט איהם אויסגערעדט: אז זיא זאָל נים זיין דער בעל מפרנס—האָט ער געזאָגט צו איהר דאָס דארפט איהר מיר נים בעטען, איך פארשטעה אליין גאנץ גוט אז דער מאן דארף געבען דיא ווייב עסן

ניט די וויב דעם מאַן, דען איין מאָל איז געוועזען אַז די וויב האָט געגעבען דעם מאַן עסען, ליידען מיר נאָך עד היום דערפון.

175) דער פּאָטער מיט דעם זוהן.

אַ פּאָטער האָט געזאָגט צו אַ זוהן: דוּ פּיהרסט אויך אַ שעהנעם שטאָט, אַללע מיידליך לויפען נאָך! אָבער וואָס פאַר אַ שולד האָב איך—האָט דער זוהן געענטפערט—אַז די מיידליך שטעלען זיך ניט אָפּ.

176) צוויא טויזענט רוביל אַ יאָהר אַ דירה.

איינער האָט געבעטען פאַר אַ דירה צווייא טויזענט רוביל אַ יאָהר דירה געלט, האָט איהם איינער געפרעגט: פאַר וואָס קומט אייך אַזוי פיעל געלט פאַר אַזאַ דירה? פאַר וואָס ניט—האָט ער געענטפערט—איהר זעהט דאָך דרייא חדרים מיט אַ קיך!—אונד אַ שטאַל האָט איהר?—האָט איהם יענער געפרעגט—צו וואָס דאַרף מען אַ שטאַל?— אַריין צו שטעללען דעם פערד וואָס וועט אייך געבען אַזוי פיעל געלט פאַר די דירה—האָט יענער געענטפערט.

177) איין ענטפער פון אַ שדכן.

איינער האָט געבעטען אַ שדכן ער זאָל איהם געהן ריידען אַ שידוך מיט יענעם יענעם אונד יענעם: איך האָב מורא צו געהן — האָט דער שדכן געזאָגט—וויל ער וואוינט אויפ'ן צווייטען עטאַז; טאָ איז וואָס אַז ער וואוינט אויפ'ן צווייטען עטאַז? האָט יענער געפרעגט — פאַרשעהט איהר—האָט דער שדכן געענטפערט—פאַר אַזאַ אָנמוט קען מען אַראָפּוואַרפען פון אַללע טרעפּ, נוּ ווען ער זאָל מיר אַראָפּוואַרפען פון צווייטען עטאַז קען מען ברעכען האַלדז אונד געניג.

178) פאַר וואָס האָט אַ בער שלעכטע קינדער.

איינער האָט ניט געוואָלט באַצאָהלען אַ מלמד שכר לימוד, האָט איהם איינער געזאָגט: פאַר וואָס האָט אַ בער שלעכטע קינדער? וויל ער האָט ניט קיין מלמד, נוּ פרעגט מען: אַ הונד האָט דאָך יאָ איין מלמד פאַר וואָס האָט ער שלעכטע קינדער? איז דער תירוץ, וויל אַ הונד דרעהט מיט דעם מלמד.

179) דער מגיד זאָגט ראשי תיבות.

דער שאנת אריה איז אריין אין א בהמ"ד האָט ער געהערט וויא א מגיד הָאָט דאָרטען געזאָגט ראשי תיבות אויף דעם וואָרט „נוף" נוף מאכט : גיוואלט וואָס פרענסטו, נוף מאכט גיוואלד וואָס פאָפסטו, האָט דער שאנת אריה געזאָגט צו איהם : איך וועל דיר זאָגען וויא נוף מאכט : נוף מאכט גיוואלד וואָס פלודערסטו.

180) אַ גלייכער ענטפער פון אַ ישיבה בחור.

א ראש ישיבה איז אמאָל אין כעס געוואָרען אויף א ישובה בחור וואָס האָט בייא איהם גילערנט, האָט ער צו איהם געזאָגט : דוא ביסט א יונגאץ א ליידאק „שמך נאה לך ואתה נאה לשמך" האָט זיך אָפגערופען צו איהם דער ישיבה בחור „ושמנו קראת בשמך."

181.

א ווייב האָט געפרעגט בייא איהר מאן : ביז וויא לאנג איז אדם הראשון גע־ ווען אין גן עדן ? האָט ער געענטפערט ביז ער האָט א ווייב גענומען.

182) שוה כסף.

איינער האָט גענומען ערב יום כפור איין אורח אויף אָנבייסען, בעת עסט איז אריין אין שטוב איין אָרעמאן בעטען א נדבה האָט איהם דער בעל הבית גע־ געבען פינף קאָפיקעס, דער אָרעמאן האָט געמיינט דער אורח איז אויך א גגיד, האָט ער בייא איהם אויך געבעטען א נדבה האָט איהם דער אורח געזאָגט : קיין געלט האָב איך ניט וואָס צו געבען, אויב איהר ווילט שוה כסף וועל איך אייך גע־ בען ; דער אָרעמאן האָט זיך מישב געווען שוה כסף איז אויך גוט, האָט ער געוואַרט ביז דער אורח האָט אָפגעגעסען, דערנאָך זאָגט דער אורח צו איהם : איהר וועט דאָך היינט געהן אין בהמ"ד אונד וועט זיך לאָזען שלאָגען מלקות בייא דעם שמש וועט איהר דאָך איהם דארפען געבען פינף קאָפיקעס, אָט לייגט זיך אנידער אונד איך וועל אייך אָפצעהלען דיא ל"ט מלקות אונד איך וועל בייא אייך א קאָפיקע ניט נעהמען.

183) געשיקט שלח מנות.

איינער א חברה מאן האט געשיקט פורים דעם רב שלח מנות א צוקערנעם חזיר׳ל, דער רב האט דאס צונענומען אונד האט איהם אפגעשיקט זיין בילד מיט א צעטיל אויפגעשריבען „דוא האסט מיר געשיקט דיין בילד אונד איך שיק דיר מיין בילד.״

184) דער ארעמאַן דער יורש.

איין ארעמאן א פוילישער אידיל פלעגט קומען אללע יאהר צו ראטהשילדען אונד ער פלעגט איהם געבען שטענדיג זיין נדבה, איין מאל איז נעקומען דער ארעמאן אונד ראטהשילד האט איהם נעגעבען זיין נדבה, זאגט דער ארעמאן צו איהם: היינט איז מיר וויינינ דיא נדבה איך דארף חתונה מאכען א טאכטער דארף איך האבען מעהר, ראטהשילד האט איהם נעגעבען נאך געלד חתונה צו מאַכען דיא טאכטער, אין א קליינע צייט ארום איז נעקומען צו ראטהשילדען נאך איין ארעמאן פון יענער שטאדט, פרעגט ראטהשילד בייא איהם נאך אויף יענעם ארעמאן צו האט ער חתונה געמאכט זיין טאכטער? זאגט דער ארעמאן, ער האט טאקע גע־האט א טאכטער נור עס איז שוין א יאהר וויא זיא איז געשטארבען, אויף איבער א יאהר איז ווידער געקומען יענער ארעמאַן זאגט ראטהשילד צו איהם: פאר וואס האסטו מיר אפגענארט, דיין טאכטער איז דאך געשטארבען? אמת — זאגט דער ארעמאן—זיא איז טאקע געשטארבען, נוא אז זיא איז געשטארבען טא דארפט איהר זיין איהר יורש, דאכט זיך איך בין בילכער צו זיין איהר יורש.

185) אַ ווארט פאַר אַ ווארט.

איינער איז אריין צום אנדערן בעת ער האט געגעסען, זאגט יענער צו איהם: אויב איהר פארשטעהט אויף קאטאָוועס טא קומט עסען, האט דער איהם געענט־פערט: אויב איהר פארשטעהט אויף קאטאָוועס, טא עסט געזונטערהייד.

186) דער זוהן מיט דעם פאטער.

א זוהן האט זיך נעקריגט מיט א פאטער, האט דער זוהן געזאגט צום פאַ־טער: מיט וואס נעהמסטו זיך איבער אנטקעגען מיר, וואס דוא האסט געהאט א שענערען טאטען וויא איך, אבער דערפאר האט מיין טאטע שענערע קינדער וויא דיין טאטע.

187) טויטע קינדער זיינען געקומען צו געהן.

איינער האָט געדאַרפט נעהמען א ווייב איז מען איהם געקומען ריידען שידוכים מיט ווייבליך האָט ער ניט געוואָלט, נור נעהמען א מיידיל, פרעגט דער שדכן בייא איהם; פאר וואס ווילט איהר נור א מיידיל? פארשטעהט איהר — האָט ער איהם געענטפערט—דיא פאָריגע ווייב וואס איך האָב געהאט האָב איך איהר גענומען א ווייביל האָב איך געפרעגט בייא איהר פאר דער חתונה צו האָט זיא קינדער? האָט זיא מיר געענטפערט: זיא האָט געהאט נור זייא זיינען געשטאָרבען, נאָך דער חתונה זיינען געקומען צו געהן צו מיר איהרע געשטאָרבענע קינדער וואס זיא האָט געזאָגט, דערפאר וויל איך איצט נעהמען נור א מיידיל, ווייל אז איך וועל נעהמען א מיידיל בין איך זיכער, אז אפילו דיא לעבעדינע קינדער איהרע וועלען אויך ניט קומען צו מיר.

188) דער פרוש.

איינער איז געזעסען אונד געלערנט אין א שטאָדט, איז איהם אָנגעקומען א בריף, אז זיין ווייב האָט געהאט א אינגיל, האָט בייא איהם איינער געפרעגט איהר זייט דאָך גאָר ניט געווען דער היים וויא אזוי האָט אייער ווייב געהאט א קינד? האָט דער פרוש געענטפערט: דיא גמרא זאָגט „בזמן שישראל עושים רצונו של מקום מלאכתם נעשית על ידי אחרים“ (אז דיא אידען טהוען דעם ווילען פון גאָט ווערט זייער ארבייט געטאָהן דורך אנדערע).

189) דער לוח איז ניט באַגלייבט.

איין אורח איז געקומען תשעה באב אין א קרעטשמע צו א ישובניק אונד האָט געבעטען מען זאָל איהם געבען עסען; וואס רעדט איהר—זאָגט דער ישובניק—היינט איז דאָך תשעה באב! דער אורח לאַכט זיך פאנאנדער אונד זאָגט: וואס ישובני־קעס קענען זיך איינריידען, וויא קומט היינט תשעה באב, וויא הייסט דאָס איך האָב זיך איינגערעדט—זאָגט דער ישובניק—נאָט אייך דעם לוח אונד זעהט, דעם לוח איז ניטאָ וואס צו גלויבען—רופט זיך אָפּ דער אורח—אָט זעהט, דער לוח שרייבט, אז [illegible] וועט זיין א רעגען נוא איז דאָס אמת?

190) אייספראַוועט זיך מיט בריף.

איינע א ווייביל האָט נעהאט א קינד אונד איהר מאן איז נעוועזן שוין פון א יאָהר דרייא אוועק געפאָהרען, האָט בייא איהר איינע געפרעגט דאכט זיך אייער מאן איז שוין לאנג ניטאָ אין דער היים ? א גוט יאָהר אויף אייך—האָט דיא ווייביל געענטפערט—וואָס איז ער שיקט מיר קיין בריף ניט ?

191) נעוואָלט נעבען פעטש.

איינער האָט אמאָל דערצעהלט : ער איז אריין צו א פריץ, האָט איהם דער פריץ נעוואָלט נעבען דרייא פעטש, פרעגנען זייא בייא איהם פון וואנען ווייסטו וויפיל ? זאָגט ער : „אז ער האָט געגעבען" טאָ וואָס זאָגסטו, אז ער האָט געוואָלט געבען ? נוא פארשטעהט זיך—האָט ער געענטפערט אז ער וואָלט ניט ווען וואָלט ער דאָך ניט געבען.

192) איין ענטפער פון אַ סטודענט צום עקזאַמען.

א רעליגיאָנס לעהרער האָט עקזאמענירט דיא קינדער, האָט ער געפרעגט בייא איינעם פאר וואָס האָט מען ארויסגעטריבען אדם'ן פון גן-עדן ? וואהרשיינליך האָט דער אינגיל נעענטפערט—ווייל ער האָט ניט באצאָהלט קיין דירה געלט.

193) דרייא יאָהר אויף איין אָרט.

א מיידיל האָט נעוואָלט אָנקומען אויף איין אָרט פאר א דינערין, האָבען זייא בייא איהר נעפרעגט וואו איז זיא געוועזן ביז איצט ? האָט זיא געזאָגט זיא איז גע-וועזן דרייא יאהר אויף איין אָרט, נוא האָבען זייא געקלערט—אז זיא איז געוועזן דרייא יאָהר אויף איין אָרט איז זיא געווים איין אָרענטליכע, האָבען זייא איהר צונענומען, אין זיא בייא זייא נעוועזן עטליכע טעג אונד האָט זייא באגנב'עט, האָבען זייא דער נאָך בייא איהר נעפרעגט : וואו ביסטו דאָס געוועזן דרייא יאָהר אויף איין אָרט ? האָט זיא נעענטפערט, איך בין געזעסען דרייא יאָהר אין טורמע.

194) דער פּיאַניצע.

איינער האָט נעזאָגט צו זיין ווייב : איך לייג זיך שלאָפען בעט איך דיר, אז

איך װעל װעלן א שנאפס זאלסטו מיר אויפװעקן, ער האט זיך געלײנט שלאפען אונד דיא װײב האט איהם געלאזען שלאפען דיא גאנצע נאכט, דער נאך אז ער איז אויפגעשטאנען האט ער אנגעהויבען צו שרייען אויף דיא װײב פאר װאס האט זיא איהם ניט אויפגעװעקט, זאגט זיא צו איהם: װיא קען איך װיסען װען דוא װילסט א שנאפס? זאגט ער: דוא װאלסט געטראפען װען דוא װאלסט מיר אויפװעקען.

195) דיא דינסט מיט דיא װירטהין האבען א סוד.

צו איינע א באַרישנע איז אנגעקומען א דינסט מיידיל האט איהר דיא באַרישנע געגעבען א מתנה צעהן רוביל, אויף מארגען האט זיך דיא דינסט מיידיל אפגעטראגען פון איהר, האט דיא באַרישנע אנגענעבען אין סוד זיא זאל איהר אפגעבען צוריק דיא צעהן רוביל, זייא זיינען געקומען ביידע אין סוד, האט געזאגט דער סודיא צו דיא דינסט פאר װאס גיסטו איהר ניט אפ דיא צעהן רוביל, האט געזאגט דיא דינסט לאז זיא מיר אפגעבען װאס איך האב איהר געגעבען װעל איך איהר אװעק געבען דיא צעהן רוביל, האט דער סודיא געפרעגט בייא איהר „װאס האסטו איהר געגעבען?" האט דיא דינסט געזאגט: בעת זיא האט מיר געגעבען דיא צעהן רוביל האב איך איהר געגעבען צװייא קושען אין האנד, נוא לאז זיא מיר אפגעבען דיא צװייא קושען װעל איך איהר אפגעבען דיא צעהן רוביל.

196) דער דאללער.

איינער האט געגעבען דעם אנדערן א דאללער, אויף דעם דאלער איז געװוען דעם קעניגס געזיכט אונד דער נאז איז געװוען רויט, זאגט יענער דאס איז א פאלשער דאללער ניט קיין זילבער, רופט זיך אפ דער אנדערער: ניין! דער דאללער איז איין אמת׳ר א זילבערנער נור פאר װאס איז רויט דער נאז, װייל ביין קעניג אליין איז אויך רויט דער נאז, דערום איז אויפ׳ן דאללער אויך רויט.

197 דיא כשרה קינד.

איינער איז געגאנגען אין גאס, זעהט ער װיא א אידענע טראגט א קינד אונד זאגט: „װאס פאר א כשרה קינד דאס איז" האט ער ניט פארשטאנען װאס הייסט דאס א כשרה קינד? דער נאך געהט ער װייטער זעהט ער װיא א אידענע טראגט א קאשיק מצה אונד זאגט: „װאס פאר א כשרה מצה דאס איז" דא איז ער שױן געװוען א בעלן צו פרעגען בייא איהר: װאס הייסט דאס כשרה מצה: פארשטעהט

איזר—האָט זיא איהם געענטפערט—עס זיינען געווען זעהר א פולע העלפער ; איצט פארשטעה איך שוין—האָט ער געזאָגט—וואָס יענע האָט געזאָגט א „כשרה קינד" ווייל עס איז געווען א פולע העלפער.

198) דער דאָקטאָר מיט דעם קראַנקען.

א דאָקטאָר איז געקומען צו א חולה האָט ער געבעטען דער חולה זאָל איהם ווייזען זיין האנד, ער האָט א קוק געטאָהן דיא האנד איז געווען זעהר רויט, זאָגט ער : „שלעכט ! איך פארשטעה נאָך דיא רויטקייט פון זיין האנד אז ער מוז שטאַר־בען" דעם חולה'ס ווייב האָט זעהר אָנגעהויבען צו וויינען אונד זאָגט : ליבער דאָק־טאָר ! מיין מאַן איז א פארבער אונד פון דיא פארב איז רויט זיין האַנד, ווען אזוי, זאָגט דער דאָקטאָר — מאכט ניט אויס, דאָס איז זיין נס וואָס ער איז א פארבער, ווען ניט—וואָלט ער מוזען שטאַרבען פון אזא רויטקייט.

199) דיא צואה.

א סוחר איז אוועקגעפאָהרען מיט זיינעם א מענשען אין א ווייטער לאנד, דער סוחר איז דאָרטען קראַנק געוואָרען אונד ער האָט געהאט בייא זיך פיעל געלט אונד אין דער היים האָט ער געלאָזען א זוהן א בן יחיד, נוא וואָס זאָל ער טאָהן ? דער מענש וועט דאָך צונעהמען גאָר דיא געלט אונד זיין זוהן וועט ער א קאָפּיקע ניט געבען, האָט ער אויפגעשריבען א צואה אונד האָט איבערגעגעבען דיא צואה דעם מענשען אז ער גיט איהם איבער גאָר דיא געלט אונד וויפיל ער וועט וועלען זאָל ער געבען זיין זוהן, דער סוחר איז זיך אוועק געשטאָרבען אונד דער מענש האָט צוגענומען גאָר דיא געלט אונד איז אוועק געפאָהרען צוריק צו זיך אהיים אונד האָט באווייזען דעם סוחר'ס זוהן זיין פאָטערס צואה, דעם זוהן איז געוואָרען זעהר ניט פריילּיך איז ער אוועק צו איינעם א גרויסען חכם פרעגען בייא איהם איין עצה וואָס זאָל ער טאָהן ? דער חכם האָט געשיקט רופען דעם מענשען אונד האָט איבערגעלייענט דיא צואה, פרעגט ער בייא דעם מענשען, וויפיל ווילסטו ? איך וויל אין גאנצען האָט דער מענש געענטפערט ; — נוא ווען אזוי—האָט דער חכם געזאָגט—טאָ גיב אוועק גאָר דיא געלט דעם זוהן, דען אַזוי שטעהט געשריבען אין צואה „אז וויפיל דוא ווילסט זאָלסטו געבען דעם זוהן" היינט אז דוא ווילסט אין גאַנצען צו נעהמען. מוזסטו אין גאנצען אוועק געבען דעם זוהן.

200) דער בעל רחמנות.

איינער איז געגאנגען ווינטער בייא נאכט אין וועג אונד דער פראָסט האָט זעהר געברענט ער איז שיער ניט דערפראָרען געוואָרען, איז ער געקומען צו א קרעצמע אונד קלאפט אָן אין טיהר אונד בעט מען זאָל איהם עפענען, דער בעל הבית ליגט אונטערן פערענע אונד זאָגט „א רחמנות ער ווערט נעבאך דער פראָרען אין אזא פראָסט" דער איד קלאפט שטארקער אונד שרייט עפענט מיר איך ווער דערפראָ־רען! דער בעל הבית ליגט אונד ריהרט זיך ניט פון אָרט אונד זאָגט אלץ „א רחמות ער ווערט נעביך דערפראָרען" רופט זיך אָפּ זיין ווייב צו איהם וואָס איז דאָס מיט דיר? שרייסט א רחמנות א רחמנות אונד עפענסט איהם ניט, אז דוא האָסט אויף איהם רחמנות טאָ גהע אונד עפען איהם דיא טהיר; פארשטעהסטו מיין ווייב האָט ער צו איהר געזאָגט — מען דארף דאָך אויף א אידען רחמנות האָבען, אונד אז איך וועל איהם עפענען וועט דאָך שוין אויף איהם קיין רחמנות ניט זיין.

201) דער אָרעמאַן מיט דעם בעל אכסניה.

איין אָרעמאן איז איינגעשטאנען אין איין אכסניא אונד האָט געגעסען אונד געטרונקען, עס איז אוועק אייניגע וואָכען זאָגט דער בעל הבית צו איהם: וואָס וועט זיין ווען וועט איהר מיר באצאָהלען? אָט וואַרט, האָט געענטפערט דער אָרעמאן, איך וועל נעהמען דיא טאָרבע וועל איך געהן איבער דיא הייזער צו נויפמאכען אונד וועל אייך באצאָהלען, דער בעל הבית איז געוואָרען זעהר אין כעס אונד זאָגט: איך וועל אייך לאָזען ארויסנעהן אונד איהר וועט אנטלויפען? נוא — זאָגט דער אָרע־מאַן — אויב איהר גלויבט מיר ניט, טאָ קומט מיט מיר בײדע איבער דיא הייזער, דער בעל הבית האָט אָנגעהויבען זעהר צו שרייען אויף איהם אונד זאָגט: וועל איך דען געהן מיט אייך איבער דיא הייזער? נוא ווען איהר ווילט ניט געהן מיט מיר— זאָגט דער אָרעמאן — טאָ נאט אייך דיא טאָרבע אונד געהט אליין איבער דיא הייזער.

202) דיא שכר לימוד.

א רבי האָט געהייסען א אינגיל זיינעם א תלמיד ער זאָל געהן בעטען געלט ביין פאָטער שכר לימוד, דער אינגיל איז געקומען צוריק פרעגט דער רבי בייא איהם: נוא וואָס האָט דער טאטע געזאָגט? דער טאטע האָט געזאָגט—האָט גע־

ענטפערט דער איינגיל — אז ער וואָלט וועלען באַצאהלען וואָלט ער האָבען א פולע רבים.

203) דיא רעבעצין מיט דיא אָרעמע אידענע.

אין א שטעדטיל איז נעגאנגנען איין אָרעמע אידענע אין דיא הייזער האָט זיא צונויפגעקליבען אכט גילדין האָט זיא דאָס אוועק געגעבען דיא רעבעצין באַהאַלטען, נאָך אמאָל האָט זיא צונויפגעקליבען נאָך פינף גילדין האָט זיא אויך אוועק געגעבען דיא רבעצין, איינמאָל פרעגט זיא בייא דיא רבעצין: וויפיל געלד האָב איך שוין בייא אייך? זיבען גילדין—ענטפערט דיא רבעצין — זאָגט זיא צו איהר: זאָגט מיר רבעצין, אז וואָס איך גיב אייך מעהרער, ווערט אַלץ וויינינגער, טאָ וויפיל זאָל איך אייך דערלייגען אז איך זאָל שוין בייא אייך גאָר ניט האָבען?

204) אַ גוטער פשטיל פון אַ בטלן.

צווייא בטלנים זיינען געזעסען אונד האָבען זיך ניחקירה'ט, פרעגט איינער בייא דעם אנדערן: וואָס איז דיא מעשה, אז מען שטעלט אריין א סאָלדאט צו א אידען אויף עקזאקוציע, אז דער סאָלדאט וויל עסען זאָגט ער: „יעוורייא דאוואי קושאט" איז דאָ פאַראַן דרייא קשיות 1) צו וואָס דארף ער נאָך זאָגען דעם וואָרט „יעוורייי" ער רעדט דאָך צו איהם קען ער דאָך זאָגען נור „דאוואי קושאט?" 2) וואָס בייזערט זיך נאָך דער סאָלדאט, ער קען דאָך זאָגען מיט גוטען יעוורייא דאוואי קושאט? 3) וויא לייגט דאָס דעם סאָלדאט צו קומען פון פּעטערבורג צו א אידין בייא איהם אָפּעסען איין אָנבייסען? זאָגט דער אנדערער צו איהם? איך וועל ד״ר פאַרענטפערן מיט א גמרא אַללע דיינע דרייא קשיות: דיא גמרא זאָגט אויף דעם פסוק „ועניים מרודים תביא בית זכה ענים לא זכה מרודים תביא בית" (דאָס הייסט איז ער זוכה ניט ער אָרעמע צדקה, אונד אז ער איז ניט זוכה אונד גיט ניט אָרעמע מוז ער גע־בען סאָלדאטען עסען) אָט דאָס מיינט דער סאָלדאַט „יעוורייי דאוואי קושאט" דוא גיב א אידין עסען, אז דוא וועסט געבען א אידען עסען וועל איך ניט דאַרפען קומען מיט א כון פון פּעטערבורג צו דיר עסען אונד דאָס בייזערט זיך טאקע דער סאָל־דאט וואָס איבער איהם וואָס ער גיט ניט א אידין עסען מוז ער קומען צו איהם אומישנע פון פּעטערבורג בייא איהם עסען,

205) דער ישובניק מיט דיא ספר תורה.

א ישובניק א פראָסטער מענש האָט זיך א מאָל שמחות תורה זעהר משמח געוועזן מיט דיא ספר תורה, ער האָט מיט איהר געטאַנצט אונד געשפּרונגען, פרעגט איינער בייא איהם: זאָג מיר דוא האָסט עפּעס געלערנט א גאַנץ יאָהר וואָס דוא פרייסט זיך אזוי מיט דער תורה? פאַרשטעהט איהר — האָט דער ישובניק געענט־פערט—דיא תורה האָט מיר געבראַטעוועט אין צווייא הונדערט רוביל, איך האָב בייא איינעם אנטליִען צווייא הונדערט רוביל אונד האָב דער נאָך אָפּגעשוואָרען בייא דער ספר תורה אז איך האָב בייא איהם גאָר קיין געלט ניט גענומען אונד מיט דעם האָב איך ניט געדאַרפט באַצאָהלען.

206) דער פּראָצענטניק.

א פּראָצענטניק איז געשטאָרבען האָבען חברה געבעטען זעהר פיעל קבורה געלט פאַר איהם, זיינען דיא קינדער אוועק צום פּריץ מסר'ן וואָס זייא בעטען אזוי פיעל קבורה געלט, האָט דער פּריץ געשיקט רופען דעם רב אונד פרעגט בייא איהם פאַר וואָס בעט מען אזוי פיעל קבורה געלט? האָט דער רב געזאָגט: בייא א פּראָ־צענטניק דאַרף מען נעהמען מעהר קבורה געלט וויא בייא איין אנדערן, ווייל אז אזוי א מענש שטאַרבט, גיט מען איהם א קבר נור אויף א צייט, דען צו תחית המתים וועט ער דאָך אויפשטעהן, אָבער א פּראָצענטניק, זאָגט דיא גמרא: אז ער וועט ניט אויפשטעהן צו תחית המתים, גיט מען איהם דאָך אוועק דעם קבר אויף אויביג, דערום דאַרף מען נעהמען פאַר זיין קבר א סך געלט, דעם פּריץ איז דאָס זעהר געפעלען געוואָרען, האָט ער געהייסען דיא קינדער זאָלען בעצאָהלען וויפיעל געלט מען בעט.

207) אַ שאלה ביין רב.

איינער איז אריין צו א רב אונד פרעגט בייא איהם א שאלה: רבי איך בין א כהן מעג איך נעמען א גרושה? דער רב איז געוועזן א גרויסער חכם, זאָגט ער צו איהם דוא מאָנסטר, מענשען זיינען געזעסען לעבען רב האָבען זייא זיך געוואונ־דערט וויא אזוי איז ער מתיר, א כהן זאָל נעהמען א גרושה? זאָגט דער רב צו זייא וואָס פאַרשטעהט איהר ניט נאָך זיין הלוך וויא ער געהט מיט'ן בייטש, אז ער איז א בעל עגלה אונד ער פרעגט צו מעג ער נעהמען דיא גרושה אויפ'ן וואָגען צו

פאָהרען מיט איהר, זייא זיינען ארויס אונד האָבען נעפרעגט דעם בעל ענלה, ערשט עס איז ריכטיג וויא דער רב האט נעזאָגט.

208) אַ ישובניק אַ חזן.

א ישובניק האָט זיך נעוואָלט דאווגען כל נדרי אין קלויז, האָט ער געבעטען איינעם א בעל תפלה ער זאָל איהם אויסלערנען דיא נגונים, פרעגט ער בייא דעם בעל תפלה: וויא טהוט מען? איך האָב מורא, איך וועל זיך דערשרעקען ביין עמוד פאר׳ן עולם איך וועל אייך געבען א עצה—האָט איהם דער דער בעל תפלה נעזאָגט איהר זאָלט זיך מסדר זיין אויפ׳ן פעלד צווישען דיא קעפלאָך קרויט אונד אז איהר וועט קומען צום עמוד זאָלט איהר זיך פאָרשטעלען וויא איהר שטעהט צווישען דיא קעפלאָך קרויט וועט איהר זיך ניט שרעקען, דער ישובניק האָט אזוי געטהאן, דער נאָך אז ער איז צוגעגאנגען צום עמוד האָט ער זיך פאָרט דערשראָקען פאר׳ן עולם, האָט ער צוגערופען דעם בעל תפלה אונד זאָגט צו איהם: „ניעט בראט העטאָ ניע קאַפּוסטאַ“.

209) דער דאָקטאָר מיט דיט שפּאַגע.

א דאָקטאָר איז נעגאנגען מיט א שפּאגע, איז ער אריין צו איינעם א גרויסען חכם, פרעגט דער חכם בייא איהם: צו וואָס דארפט איהר דעם שווערד? טאָמער וועט אייך באגעגענען איינער אונד וועט אייך וועלען הרגענען, קענט איהר דאָך מיט נעהמען אייער פעדער, זייט איהר דאָך זיכערער, מיט אייער פעדער הרגעט איהר דאָך טויזענדער מענשען:

210) געפרעגט אַ שאלה.

איינער האָט געטויערט א טויער, האָבען דיא בעלי מלאכות געארבייט אום שבת, האָבען איהם מענשען נעזאָגט: וויא טהוט איהר דאָס דיא בעלי מלאכות זאָללען בייא אייך ארבייטען אום שבת? איך האָב נעפרענט א שאלה בייא דיא מורי הוראות—האָט ער זייא געענטפערט—נוא וואָס האָבען זייא נעזאָגט? -האָבען דיא מענשען נעפרעגט—אונד אז זייא האָבען ניט נעהייסען—האָט ער זייא נעענט־פערט—חער איך זייא א פנים.

211) בורא מיני מזונות.

מען האָט אמאָל אויפגערופען, אין בית המדרש א ישובניק׳ס א זוהן צו דער תורה, האָט ער געמאכט א ברכה איבער דער תורה „בורא מיני מזונות“ איז גע־וואָרען א גרויסער געלעכטער, רופט זיך אָפּ דער פאָטער זיינער אָט ער איז גע־וואוינט געוואָרען אין דער היים רק צו בולבעס מיינט ער אז איבער דער תורה מאכט מען אויך „מזונות“.

212) דער נאַר אונד דער רב.

א נאר איז אמאָל אריין צום רב, אונד זאָגט צו איהם: וואָס טהוט מען רבי, וואָס איך בין א נאר? זאָגט דער רב צו איהם: „אז דוא פארשטעהסט אליין אז דוא ביזט א נאר, ביזטו קיין נאר“ טאָ וואָס זאָגען פאָרט אללע אז איך בין א נאר? ווען אזוי, רופט זיך אָפּ דער רב, אז אליין פארשטעהסטו ניט, מעהר ניט דוא הערסט וואָס לייט זאָגען, ביסטו טאקע א נאר!

213) אַ טעות געהאַט.

איינער איז אריין אין דער פינסטער אין קיך צו זיין ווייב אונד האָט איהר א קוש געטהאן, וואָס ביזטו איצט עפּעס אזוי גוט געוואָרען? — האָט דיא ווייב צו איהם געזאָגט—טפו!—האָט ער געזאָגט—איך האָב געמיינט אז דאָס איז דיא מויד.

214) אַ קלוגער ענטפער.

אין א קליין שטעדטיל האָט געוואוינט א געטויפטער דאָקטאָר, דיא ערשטע צייט פון זיין אריינפאָהרען אין שטעדטעל האָט מען געמיינט, אז ער איז א קריסט פון געבאָהרען אונד פארשטעהט ניט א וואָרט יודיש, דערום האָבען אללע ווייבער אויסגעבטלט אויף איהם אללע בייזע חלומות אין דיא אוינען.

איינמאָל האָט איהם א אידענע באצאָהלט 30 קאָפּיקעס פאר דעם וויזיט, וואָס ער האָט געמאכט איהר קראנקען מאן אונד האָט דערבייא צום מאן געזאָגט:

— הלואי זאָל דער דאָקטאָר צונעהמען דיין קראנקהייט צו זאמען מיט דיא 30 קאָפּיקעס.

דעם מאָל האָט זיך דער דאָקטאָר שטארק בעליידיגט דאָך האָט ער זיך גע־מאכט וויא נים הערענדיג אונד געווענדעט זיך צו דער פרוי אונד אויף פּראָסט אידיש איהר געזאָגט:

— ליעבע אידענע! מיר דאכט, אז איהר אליין זייט אויך עפעס ניט אין גאנצען געזונד.

דיא אידענע האט זיך שטארק פערוואונדערט, וואס דער דאקטאר קען ריידען אידיש, דער צו האט זיא זיך געשראקען טאמער האט ער געהערט וויא זיא האט איהם געשאלטען, נאר זעהענדיג וויא דער דאקטאר שטעהט גאנץ רוהיג, האט זיא געענטפערט שאקלענדיג מיט'ן קאפ.

— וואס מיינט איהר, הערר דאקטאר, מען האט טאקע קיין כח ניט דיא פיס צו שלעפען.

— נוא, פאר וואס נעהמט איהר עפעס ניט איין?

— וואס זאל איך, הערר דאקטאר, איינגעהמען?

— נעהמט איין א מיתה משונה.

215) על חטא.

דער על חטא האט אונז א גרויסע טובה געטהאן, —האט אמאל א געוויסער בעל עבורה געזאגט -- אזוי, ווען עס וואלט זיך מיר פערוועלען טהאן איין עברה וואלט איך ניט וויסען וואס פאר איין עבורה איז בעסער איטצט אבער, אז עס איז דא א רשימה פון עבורת, —איז גאר אנדערס, איך עפען אויף אין סידור דעם על חטא אונד קלייב אויס, וועלכען מיר געפעהלט.

216) דער אמת'ער קאמפלימענט.

א חתן שרייבט צו זיין כלה א בריעף; זיינער א פריינד, וועלכער איז אנגעדנאגנען דאנן, האט א קוק געגעבען אויפ'ן בריעף אונד געזאגט:

— דוא שרייבסט דיין כלה „פיעל געליעבטע" עס איז זעהר ריכטיג, זיא האט טאקע געהאט פיעל געליעבטע פאר דיר אויך.

217) וואס אַ מענש קען זיך ווינשען.

א דייטשער שוסטער שמועסט מיט זיין פריינד א סטאליער, זיטצענדיג אונד טרינקענדיג ביער.

— אט באנדאן! אט האט ווייטער א מזלדיגער מענש געוואונען צווייא מאל הונדערט טויזענד רוביל! ווען איך וואלט עס געווינען?

— נוא, וואָלסטו געוועז אויך א מזלדינגער! אונד איך שטעל זיך פאָר, וואָס דוא וואָלסט דאמאָלסט געטהאָן, וואָלסט געוויס געעפענט א גרויסען מאגאזין אונד...
— ניין,—רייסט איהם איבער דער ערשטער—צו וואָס דארף איך עס דאָנן? געלט האָב איך וואָלט איך גערוהט, אונד ביער געטרונקען, איך וואָלט נאָך שטענ־דיג אָנגרייטען בייא זיך א פעסעל הערינג, אונד איך וואָלט אלץ הערינג גענעסען כדי עס זאָל מיר דארשטען אונד זאָל קענען א פולע ביער אויסטרינקען, טאקע וויא א נגיד.

.218

צווייא יינגע אידים׳לאך האמפערן זיך וועגען שלמה המלך.
— שטעל זיך פאָר וויא גוט שלמהן איז געוועזן,—זאָגט איינער—ער האָט דאָך געהאַט טויזענד ווייבער.
— דער מאָן זיך אָבער,—ענטפערט דער צווייטער מיט א זיפץ—טויזענד שווי־גערס! עפעס א קלייניגקייט?

219) סליחה, מחילה, כפרה.

דער דובנער מגיד האָט אמאָל צו דיא ערשטע סליחות בייא נאכט צו געקו־מען אין א קליין שטעדטיל אונד איז גלייך פערגאנגנען אין שול, וואו מען האָט שוין געזאָגט סליחות. דער דובנער האָט זיך געשטעלט נעבען טיהר זאָגען סליחות צו זאמען מיט עפעס א אידען. יענער איד האָט געזאָגט עברי פשוט דיא צעהנער אויס צו ברעכען, נאָך סליחות פרעגט איהם דער דובנער:
— רבי איד, מיט וואָס בעשעפטיגט איהר זיך?
— איך בין א מנקר (א טרייבאטש).
— א מנקר?! הום! אויב איהר ווייסט אזוי פיעל אין דער מחילה וויא אין דער סליחה מעגט איהר ווערען א כפרה!

220) דיא געהאָרכזאַמע טאָכטער.

איך האָב דיר, טאָכטער, דאכט זיך, ניט איינמאָל אָנגעזאָגט, אז דוא זאָלסט מעהר ניט דערלאָזען, דאָס אונזער שכן׳ס זוהנדעל זאָל דיר געבען א קוש.
— אז ער ניט מיר, מוטער, איז וואָס? איך נעהם דען? דאכט זיך יעדעס מאָל, ווען ער גיט מיך א קוש גיב איך איהם אָפ צוריק.

ע נ ד ע.